

A N's Ketskeméti család
képe 1967-ben,
ami

Méltán azt mutatja,
Ha gúnyáját magára aggatja,
Nyugat is sorába fogadhatja!

**AZ
ŐSMAGYAROK
VALLÁSA
ÉS
KULTÚRÁJA**

**EDITED BY
MAGYAR LITERATURE AND RADIO MISSION
SANTA ROSA, CA.
PRINTED 1972**

T A R T A L O M

Előszó	3
Miért a probléma?	12
Az egyház	14
-A gyónás	16
-A szabadság	18
-Az eklézsia	18
A magyar vallás gyökerei	20
A kisugárzó erő	24
A modern kor kívánalma	25
A világnézet	28
Ósi legendák	31
-Ézsaiás álma	39
-Az eredendő bűn	39
-Miért kell a jónak szenvedni?	40
-A közbenjáró	41
-A földműves és a juhász	43
-A vízözön	49
-A nagytemplom	51
-Ábrahám	54
Az Isten ismerete	63
-Cosmologia	68
-Cosmogonia	69
Erkölcstan	78
A csillagok törvénye	86
Papkirályság	92
-A papok, a mágusok szerepe	93
-A Theokrácia	94
-A közerkölcs	97

Jézus tanítása	99
Vallás és állam	103
Egy és más a kultúrtörténeti módszertanról	106
A dolgok summája	111
A szerző vallomása	116

ELŐSZÓ

Vallásról és kultúráról beszélünk és nem történelemről. Azért sem az idő, sem a távolság, sem a nemzetiségi határvonal nem jöhet számításba. Csak a hatást, az eredményt akarjuk mérni mind az egyén, mind a nép életében: mi a jó, mi az életre való a vallás szimbólumaiban és a kultúra alkotásaiban?

Tartsuk szemünk előtt azt a tényt, hogy hat és több ezer év távlatában nem találunk élesen őrzött országhatárokat vagy egymással farkas szemet néző nemzetiségeket. Ha törzsek vagy népcsoportok közti csatározásról van szó, akkor az a népek feletti u r a l o m é r t vagy kultúrájuk birtokba vételéért történt. Az akkádok oly nagyra becsülték a sumir kulturát, hogy saját szavaikat összeillesztették a sumir szavakkal, hogy a fogalmakat átvegyék és megőrizték.

Nabukodonozor a népet hurcolta el Palesztínából és Dánielnek azt kellett bebizonyítania, hogy az ő Istene erősebb más istennél. Dárius azután visszaküldte a zsidókat hazájukba, hogy a híres templomot, a közös kultúr kincset az ő költségén felépítsék.

A semita Hammurabi, ahelyett, hogy eltemette volna, összegyűjtötte a sumir törvényeket. Ábrahám pedig magával vitte őseinek vallásos szimbólumait. Mózes kőtáblára írta a midianita főpaptól kapott évezredes törvényt és nemzetté kovácsolta vele az egyiptomi kultúr hagyományoktól erőszakkal elválasztott népet.

Azért aki belép az ősmagyar vallás és kultúr hagyományok templomába, az legyen elkészülve arra, hogy szembe találja magát a fenségessel, a hatalmasal és az örökké tartó értékekkel!

A fenséges; az Egy Élő Igaz Isten, az Úr Isten, a Seregeknek Hatalmas Nagy Királya, az Atya Úr Isten, akinek a nevével fogad, áld és elbocsát magyar testvéred. Isten hozott, fogadj Isten, Isten áldjon meg, Isten hozzád, Isten veled az igaz magyar köszöntés és őszinte jókívánság.

A hatalmas az ország volt: Kinától Pannóniáig.

"A Nippur és Susa-i törzsek kelet felé menekültek az afghanisztán, pakisztáni tájakon keresztül. I. Hi Fu kínai király (Kr.e.2350) elismeréssel nyilatkozik a Hinár környékéről jövő menekültek munkájáról, akik csatornákat

építettek. Még ma is sok rokon vonás mutatkozik a sumir-kínai vallási, társadalmi és tudományos intézmények között.-YAO császár (Kr.e.2085) 12 susai herceget fogadott csatorna építésre.

Susa Tibetben van.A Tibet szó: Tó Bő Táj-ból származik.Tóbőttáji-ak néven voltak ismertek egészen Kr.u. 612-ig. Erős törzs:Sunghria tartományban. Ma:ORDASOK a Sárga folyó völgyében. Két milliónyi nomád, lovas nép."(Szelényi Imre:Sumir - Magyar rokonság.München,1961.)

Közismert tény,hogy Kőrösi Csoma Sándor magyar leszármazottakat talált Biharban,India északi területén.-Belső Mongólia lakói még ma is tartják a rokonságot a magyarokkal, hasonlóképp a Japánok is sejtenek valami rokoni szálakat közöttünk.

Badiny Jós térképei szerint a legészakibb terület Baktria és Szibéria volt s onnan egész Ázsiát Magyarorszáig uralták kisebb-nagyobb törzsek a történelem különböző szakaszaiban.

A délnyugati terjeszkedés pedig állandóbb és hatásosabb.

Szelényi fent idézett műve szerint az első sumir birodalom népe há-

rom irányba menekült:I. A Gutha-i had felhúzódott az Eufrates völgyében a Fekete tenger délnyugati völgyeibe. Ezekről jegyzi meg Plinius, hogy fekete nyakú nép, amely saját törvényei szerint kormányozza magát. Felhúzódott a Kaukázus nyugati lankáira is, ahol a Kr.e. XIX. században már Kutashy fővárossal terjedelmes birodalmat alapított.-Krisztus után 10-ben a perzsa, görög, római támadások elől visszatérnek és megalapítják a Káspi tó és Ural között a Góg és Mágóg birodalmát.

II. A Fóth törzsek a Magnar hegyek mellől a líbiai sivatagon keresztül északra a Sudán-Ethiópiai vadonokba.-Hannibál Kr.e.216-ban a Cannae-i csatában velük arat győzelmet. Onnan eltűnnek s Pannóniában bukkannak fel Moor, Rab, Balat, Somor, Bakon törzsek alakjában. A Canaanita törzsek a görög szigetvilágban megalapítják a Kárpátos szigetet. Ezek is Pannoniába húzódnak Kr.e.512-ben.

Baráth Tibor és más források szerint Ménész alapítja meg az első Egyptom-i dinasztiát Kr.e.a negyedik évezred elején s itt is találunk adatokat két Magyarországra vonatkozólag.

A III. ág vándorlását Tibet és Kína irányába már fentebb leírtuk.

Az örökké tartó értékek pedig a vallásos és kultúr hagyományok és termékek formájában találhatók ennek a népnek az életében. Aki ennek a bűvkörébe esik, nem tud tőle szabadulni. Sir Woolley lelkesedve áradozik arról az életmódról: "A kaldeusok Úr városában minden ember az élet eredetéről és arról a természet feletti hatalomról gondolkodott, aki azt létre hozta. Ez képezte azt az állandóan növekvő hagyomány kincset, amit szájról-szájra, apáról-fiúra, törzsről-törzsre hagytak. Ennek a sumir kulturának a sémita idealizmussal való összetalálkozása (a babiloni korszakban) olyan szellemi megtermékenyülést hozott létre az emberek agyában, amihez hasonlót az ember története nem ismer." (The Story of the Bible, I. p. 49-51.)

Samuel Noah Kramer pedig azt a címet adta könyvének, hogy: A történelem a Sumir birodalomban kezdődik, és azt szeretné, ha a mai tudósok is olyan becsületesen törekednének az igazság megismerésére, mint a sumir tudósok tették azt.

Kézdy-Vásárhelyi Béla pedig azt

írja Attiláról, hogy "neki köszönhetjük Európa szellemi életének a megindulását. Németország, Skandinávia neki köszönhetik epikai költészetüket; az olaszok a róla költött rémhírekkel teremttették meg monda világukat és nélküle a francia chancons de gesteek is aligha keltek volna életre. A mix-hellen-szittyia ékszerművészet alapja az egész európai műveltségnek: az pedig az övé (Attila) volt. És mivel neki köszönhetjük, hogy az addig szétesetten élő gótok megismerkedtek az örszeállítás előnyeivel, atyja Európának." (Él-e még Attila vére európai családokban? Stockholm.)

Bobula Ida a következőkben adja elénk az ősmagyar kultúrának a jelentőségét: Mezopotámiában, a Tigris és az Eufrátes völgyében élt ősi kultúrnép volt a megteremtője nemcsak az írásnak, de a modern civilizáció összes alap-találmányainak és vívmányainak. Ők voltak a feltalálói a kereknek és kocsiknak. Ők voltak a ló első megszelídítői és ők használták először harci eszközöket. Ugyancsak ők alkalmazták először a mesterséges öntözést és csatornázást, tehát a tervszerű, többtermelésre berende-

zett földművelést is. Ők építettek először gabona tárlókat, emeletes házakat és városi csatornázást s az ő alkotásaik a hatalmas templom piramisok, a "zigurat"-ok. A sumírok éltek először kultúr értelemben vett társadalmi életet. Ők irták a világ első szerelmi verseit, Istent dicsőítő zsoltárait, melyek nagy részét az Ótestamentum őrzi; állat meséit és a csodálatos szépségű Gilgames eposzt. Sumír ásatásoknál került elő a világ legrégebbi fém lelete, három darab 9000 éves réztű; ők voltak a bronz és később a vas feltalálói és első alkalmazói is.

A sumírok készítették a világ első, igazi szobrait, amelyekhez hasonló tökéletességű darabokat csak a későbbi görög kultúra alkotott.

Csodálatos arany és ezüst ékszereik voltak; igen fejlett ötvös művészettel rendelkeztek. A férfiak ráncos, bő gatyát és báránybőr kucsmát viseltek. Fő fegyvereik a fokos, a kopja s a nyíl voltak. Fejlett csillagászati ismeretekkel rendelkeztek; ismerték a Nap bolygóit és a csillagképeket, a számtan, mértan alapelemeit és alapműveleteit.

Csodálatos fejszámoló művészek voltak.

A római jog alapjai szintén a sumeroiktól erednek.

Város államokat, kis királyságokat alkottak, amelyeknek az igazi vezetői a mágusok, a papi vezetők voltak.

Így a sumirok olyan magas általános jólétet és műveltséget teremtetek, amelyhez hasonló a Krisztus előtti korai évezredekben a föld egyetlen más részén nem létezett.

Padányi Victor pedig, az ő új történelem áértékelésével, úgy nyilatkozik, hogy "Mezopotámia minden idők emberi civilizációjának alapvetője, megteremtője és kiindulása.

A csodálatosan magas fokú ókori civilizáció és kultúra délbalkáni és appenin félszigeti maradványai is mezopotámiai kisugárzás volt."

Ha pedig ennek a népnek a kultúrája olyan tág mezőn olyan nagy jelentőséggel bír, mennyivel jelentősebb akkor a kultúra mögött rejlő vallásos szimbolum. Nemcsak Zoroasztert inspirálta, hanem a zsidó és arab népeket is úgy annyi-

ra, hogy nemes voltuk jele még ma is az, hogy Ábrahámot, a sumir vallásos élet legendás hírű hőst tartják atyjuknak. Az Ótestámentum legősibb szövege sumir; a nagy próféták álma valóság volt a sumir földön; és a keresztyén-ség is, Jézus képviselésében, egy csodálatos sumir vallásos újraéle-dés, renaissance. Badiny Jós sze-rint Jézus tanítása a sumir vallás nemesebb, tisztultabb fajtája. Ha ez így van, akkor a tanító szerepet nem háríthatja el magától a magyar!

MIÉRT A PROBLEMA?

Az Isten meghalt jelszó újabb fellángolása Amerikában és a gyülekezetekből nagy számban távozó tagság magatartása szigorú önvizsgálatra kényszerítette mind a hívőket, mind a lelkeseket.

Az bizonyos, hogy az Isten él és benne nincs változás, mert ha lenne, akkor az élet megszűnne és a világ összeomlana. A világ és a föld azonban - legalább is érzékszerveink bizonyossága szerint - még épségben van, annak ellenére, hogy a levegő-víz-föld megmérgezése manapság több veszélyt jelent a föld hasznossága és az ember életben maradása tekintetében, mint bármikor máskor a föld története folyamán. Ez azonban nem Isten, hanem ember csinálta veszedelem. Az Istent nem lehet okolni a szabad akarattal rendelkező ember hibájáért!

Az ember hibáját önmaga ellen elkövetett bűnnek nevezzük és abból megtérést ajánlunk. A bűn magában hordja a büntetést és amikor az ember érzi, hogy rosszul megy sorsa, akkor a változásra vagy ujjaszületésre ösztönző kényszert nevezhetjük "isteni beavatkozásnak" az emberi történelembe.

Az Isten jelenlétét mindig a változás iránya jelenti:jóra,az élet fenntartására irányuló erőfeszítés, mert ez következik a Teremtő és a gondviselő jó Isten fogalmából.A romboló erőt viszont a Sátán jelenlétének véljük.

A változás,vagy megtérés azomban nagyon nehéz dolognak látszik.Jézus szavait méltán alkalmazhatjuk erre a helyzetre:Könyebb a tévénél átmenni a túfokán,mint a gazdagnak bejutni az Isten országába!Az emberiség gazdag,mert a föld gazdag.A baj azonban az,hogy az ember akar azzal rendelkezni a saját tetszése szerint és nem akar számot adni róla a Teremtőnek: nem akarja a természet törvényeit, elgondolását és céljait követni.Az amerikai indiánok és a sumirok igyekeztek "harmonióban" élni a természettel s azért nem is tapasztaltak a maihoz hasonló krízist.

A nagy kérdés azért mindig az ember és nem az Isten problémája: Hogyan lehet a tékozló fiút visszatéríteni az Atya hajlékába,az Atya elgondolása szerint való életmódra? Hogyan lehet az emberiséget rábírni arra,hogy a Teremtő nyilván való törvényének engedelmeskedjen?

Egy csoport gondolkodó theológus rádöbbsent a következő tévedésekre: Nem értjük a Krisztus szó igazi jelentését. Kis Jézuskát csináltunk belőle. Áldozatának a szerepét is elferdítettük: a bűnökért való kiengesztelés végett a vágóhidon a száját ki nem nyitó báránykát látunk benne. -Ez azonban, angol nyelvjárás szerint, csak önámítás: wishful thinking. Ez által a bűnösöknek, az Isten törvényével ellenkező irányba haladó embereknek hamis reményt nyújtottunk a keresztfával és elfelejtettük, hogy Ő voltaképpen ország alapító volt. Vele és általa elközelített az Isten országa.

AZ EGYHÁZ

Az egyház minden formájában csak egy "deus ex machina", automatikus üdvintézmény lett s azt hiszi, hogy Krisztus "feláldozásáért" megérdemli azt, hogy épületeket építsenek neki és papjait eltartsák. Manapság pedig sokan nem hisznek ebben az áldozatban és nem hajlandók eltartani az egyházat.

Ha talán nem is a tökéletes igazság, de bizonyos logikai kényszerűség

és történelmi tapasztalat az, hogy a Názáreti Jézus nem a "bűnösökért", hanem inkább a "bűnösök miatt" a megtértekért, b a r á t a i é r t halt meg. "Nincsen annál nagyobb szeretet, mintha az ember meghal a barátaiért!" - Jézus nem azt a kijelentést hozta, hogy Isten megbocsátott a bűnösnek, tehát örvendezzen az örömhírnék, az evangéliomnak, hanem inkább azt, hogy az embernek van hatalma arra, hogy megbocsássa a bűnt és épen azért ennek a hatalomnak a gyakorlása a feltétele annak, hogy az embertársa és az Isten az ő bűnét is megbocsássa. Az úri imában is ilyen feltételesen kérjük a bűneink bocsánatát: úgy bocsáss meg nekünk, mint ahogy mi is megbocsátunk másoknak!

A "megbocsátás" viszont azt jelenti, hogy másképp érzünk embertársunk iránt, mint eddig, tehát "megtértünk" előbbi érzésvilágunkból. - Ebben van az újjászületés kulcsa. Ez az ember istenfiúi kötelezettsége, "divine imperative", amit kikerülni nem lehet és nem is ajánlatos, mert a "bűnnek a zsoldja a halál!" Ez alól a kötelezettség alól nem menthet fel a Bárány áldozata; áldozatának a példája csakis ösztöke

lehet a gyenge és határozatlan ember számára."Akinek a bűnét megbocsátjátok,azé megbocsáttatik,akinek a bűnét nem bocsátjátok meg,azé megtartatik."Iszonyú felelősség ez mind magunk,mind ember társaink iránt!

A GYÓNÁS

Megváltoztatja ez a felismerés a gyóntatószék és az Úrvacsora szerepét is.Nem azért megyünk a gyóntató székbe hogy salyát bűneinket elmondjuk valakinek,hogy azokért imádságokkal büntessenek bennünket és így joggal bocsánatot remélhessünk,hanem azért,hogy megmondjuk magunknak,a papnak,az Istennek,hogy ellenségeinknek minden bűnét megbocsátottuk és nem lihegünk ellenük többé boszut.

Nem az ellenségünk szeretete,hanem jól felfogott önértékünk ez. Ha ellenségünket szeretni kell,azért van az,hogy ne gyűlölet (méreg) legyen bennünk,hanem valami egészségesebb érzés:a szeretet.

Sajnos, a történelem és a jelen helyzet azt bizonyítja,hogy az évezredekén át gyakorolt gyónás (zsidó, vagy keresztény) nem eredményezett

megbocsátást, kibékülést és békességes együtt lakozást sem az Istennel, sem az emberiség nagy családjával: még mindig nyugtalan az emberi szív és keresi az istenét. - Majd meglátjuk, mennyiben nyújt segítséget e téren az ősvallás.

Nagy segítségiül lesz a második tétel értékelésében, hogy Krisztus meghalt az országért, egy gyűjtő fogalomért és nem egyénért. Nem az én Megváltóm, hanem a mi megváltónk. Azért az egyén erkölcsi magatartása ebben a társadalomban azonos a közerkölccsel. Nincs kettős erkölcsi kíváncsi. Ez az irigylésre méltó egység, harmónia az egyik legfontosabb jellemzője a sumir vallásnak és erkölcsi magatartásnak. Az ég és a föld egyben volt s így azok életfeltételei is azonosak. - Ezért beszél Jézus az Isten Fiáról és az Embernek Fiáról azonos értelemben. Az Isten országa vagy királysága a földön azonos a Mennyek Országával.

Ebben az egységes nézetben a halál és feltámadás is csak egy fordulat ugyanabban az életben.

A SZABADSÁG

Ez a sokat gyötört fogalom abban nyer létezési lehetőséget, hogy a közjó vonzó ereje oly hatalmas, hogy nem kell kényszert alkalmazni a jó kivitelére. A közjóhoz való társulás a v é r s z e r z ő d é s alapján történik, amit a Názáreti Jézus az utolsó vacsorája alkalmával a tanítványain, mint az emberiség képviselőin keresztül minden ember számára lehetővé és hozzáférhetővé tett. Létre hozta ez által a "covenant", a szerződéses társadalmat, ami mintaképe az igazi szabad társadalomnak, amit sokan demokráciának neveznek. Ebben a társadalomban, mivel minden szerződés kétoldalú, a szabadság azonos a felelősséggel.

AZ EKLÉZSIA

A harmadik felfedezés az őskeresztyén egyház formájának és életének a részletesebb ismerete. Ez az ideális sumir társadalomnak a leszűkített, össze tömörített, egy ellenséges világba "be ékelt" formája, a kovász, a só, a világító gyertya s ugyanakkor az örök erős piramis, ami az örök érvényű szimbólumokat testesíti meg mind matema-

तिकai felépítettségével, ami a szervezetét illeti. mind a benne folyó élettel. Ezt az egyházat nem a hívei tartják fenn, hanem ez tartja meg a híveket; mert a rajta kívül folyó élet nem igazi élet: a külső sötétség élete, mely a fogait csikorgatja és lerombolja önmagát - bűneiből ujjá nem születvén.

Ez viszont nem épület, templom s nem is látható szervezet, hanem egy lelki közösség: a Krisztus teste, a vérszerződéses társadalom diadalmas élete. Ez az ősmagyar vallás megértésével megerősített Jézus követés.

A MAGYAR VALLÁS GYÖKEREI

Az ösztönös megérzések ritkán csálnak. Látszólag nem is vallásos emberek említették nekem is, másoknak is, hogy valakinek le kellene fektetnie a magyar vallás alapjait. A református lelkészekre szokták azt mondani, hogy a magyar vallás papjai, természetesen csak abban az értelemben, hogy ők nincsenek összeköttetésben egy a hazánkon kívül álló vallási hatalommal, mint például a római katolikus papok.

A jelen kívánság azomban túlmegy a fenti függetlenségi kívánnalmon. Ezek az emberek valami másféle vallást várnak, mint a mai keresztyénség. -Némelyek fehér ló áldozásra gondolnak, különösen gúnyolódó ellenségeink.

A velem beszélőnek azomban az tűnt fel, hogy a református lelkészek foglalkoznak behatóbban a sumir-magyar rokonság kérdésével. Vajjon miért? Van valami rejtett vallási jelentősége ennek a kutató munkának? Igenis van. Sokkal nagyobb a jelentősége, mint ahogy azt a laikusok elképzelik. Szinte a legnagyobb elmék foglalkoznak ezzel a kérdéssel s ma már oda fajult a helyzet, hogy a római katolikus papok

és régészek is azon versengenek, hogy melyik ág, a katolikus vagy református lelkész kar foglalkozott előbb és többet a problémával?

Bárki olvashatja az ide vonatkozó tanulmányokat. Református oldalról csak a három legnagyobbat említem: a legendás hírű Varga Zsigmond debreceni egyetemi tanárt, Kecskeméthy István kolozsvári theologiai tanárt, akit az "Öreg Magyar" címmel tiszteltek meg ezirányú munkájáért és Zsiros József sárospataki theologiai tanárt, aki még banketi felszólalásaiban is a sumir-magyar szavak azonosításáról beszélt. A katolikusok is hosszú listát mutatnak fel tudósaik soraiból.

Tény az, hogy a régi magyar történelem értékei eddig csak langymeleg fogadtatásban részesültek, ma azonban már nagy hévvel izgatják még az átlag embernek is a képzeletét. - Mindig nagyobb tömegek jelennek meg az ilyen természetű előadásokon. Nem is csoda, mert olyan dolgokat tárnak ezek az előadások a magyarság elé, amiket csak tapsviharral jutalmazhat: ismerős dolgokat.

Ha valamelyik ősmagyar faluban - Ócsény, Decs, Madocsa - nőttünk fel, vagy ott töltöttünk pár hónapot a népszokások tanulmányozásával és abban a

szerencsés helyzetben vagyunk, hogy összehasonlíthatjuk azt a sumir falvak életével, úgy érezzük, hogy az idő megállt hatezer évvel ezelőtt, mert mind a két helyen – az Eufrátes mellett és a Duna völgyében – ugyanolyan gatyában ballagott a magyar, napsütötte fejjel az ugyanolyan járomba fogott ökrei után a szántóföldön búzát, rozsot és árpát termelve, mint manapság. Ugyanakkor otthon a ház teljhatalmú úrnője a Nana, nagymama volt, aki a kis szógáját ugyanolyan palatáblával és palavesszővel, ugyanolyan táskával s benne fehér kenyérrel és egy almával küldte az iskolába, hogy betűvetést tanuljon, mint utódai teszik hatezer év távlatában. A földből "vert" vagy vályogból épített ház hosszában ugyanúgy észak-déli fekvésű volt a nyugati, nagyon meleg oldalon csak egy kis szellőző lyukkal, az elején pedig árnyékos ganggal, ami ugyanakkor "szűnyog hálónak" is nagyon hasznos volt a kellemes, hűvös nyári éjszakákon. – A mennyei atyját ugyanúgy Istennek nevezte s alázatosan levette kucsmáját előtte. Télen ugyanolyan báránybőr bundával védte testét és ugyanúgy mulatott nótaszóval, borivás közben, citera kísérettel.

Az édesanya ugyanolyan "köcsögbe" öntötte a tejet, ugyanolyan "lábasba" (három lábú vas vagy agyag edény) sütötte

a lacipecsenyét és ugyanolyan bográcsban főzte a gulyás vagy tyúkhús levest, mint a madoccai aszony teszi még manapság is. A sumir anya ugyanolyan bölcsődalt éne - kelt kisdédének bölcsője felett, mint a mai kor édesanyái és az öreg aszonyok tanácsa épenúgy megszólta vagy összeboronálta az ifjakat, mint manapság.

Idnap estjén pedig nagyapó, nagyanyó ugyanolyan táltos és tündér meséket font az ifjúság szórakoztatására és oktatása céljából, mint még a század elején is tették az ősmagyar falvak lakói.

Miért csodálkoznánk a kultúrának ily makacs volta felett, amikor élő példa előttünk a hatezer éves megszakítatlan kínai kultúra?! Egy pár falu kivételével a magyar történelem azomban nagyon keservesen és csaknem végzetesen darabokra törte ezt a kultúr-folytonosságot. Csak három, négy Duna melléki község és Erdély falvai kerültek ki a tatár, török, osztrák átkot.

Így amíg az ősmagyar falvak lakói azonosíthatják magukat a sumir kultúr hagyományok teljességével, az elpusztított és elhanyagolt, vagy tudatosan elnyomott magyarok csak - mintegy évezredes álomból ébredve - körvonaliban sejthetik a rokon vonásokat. - A parázs azomban lánggra lobban, ha szabad levegő élesztgeti!

A KISUGÁRZÓ ERŐ

A missziói, kisugárzó erő és felelősség érzet embert kereső és megtartó hatalma adja meg még ma is minden nagy vallásnak a létjogosultságát és életben maradásának a titkát. Addig él, amíg képes terjeszkedni, hódítani. – Ha a sumir kultúra: államtudomány, törvények, írás-olvasás, földművelés és kézművesség olyan hódító erejű volt, hogy az egész nyugati civilizáció alapját képezi, akkor a vallásnak is hasonló átformáló erővel kellett rendelkeznie a környező vallási felfogásokkal szemben. Az is volt. Az Ótestamentumnak ez adta meg minden fontos alap tételét a legősibb legendákon, a mózsi törvényeken, a próféciákon és zsoltárokon keresztül a Názáreti Jézusig. Ez az alapja a perzsa Zoroaster tanításának, a mohammedánizmusnak és rokonságban van a hinduizmussal is.

Látni fogjuk, hogy hogyan váltotta fel a gondviselő, szerető mennyei Atya tudata a boszuálló istenség fogalmát és hogyan szült békességet félelem és háborúság helyett. Ugyanakkor sok elferdült tantételt is ki-igazitunk, ami jogos kritikára, kételkedésre és hitvesztésre adott alkalmat még a Jézus követői között is.

A MODERN KOR KÍVÁNALMA

A vallás az embernek lelkéből leledzett magzata. Testhez álló köntös. Életének legfontosabb kérdéseire ad feleletet: honnan jöttünk, mi lesz velünk? A családi körből származik: beszél anyáról, atyáról, fiúról, szeretetről, tisztességről, becsületről, ragaszkodásról, hűségről, áldozatról, munkáról, pihenésről, az élet értékeiről, stb. - Új vallást kereső korunknak azért az az üzenet, hogy az a vallás a legmegfelelőbb, amelyik a legkielégítőbb feleletet adja ezekre a kérdésekre. Az életnek azokról az alapvető kérdéseiről beszélünk, amik nélkül nem érdemes élni.

Civilizációnk összeomlott és maga alá fog temetni bennünket, ha meg nem találjuk a kivezető utat. Új "kultúrára", tehát az azt létrehozó új vallásra van szükségünk.

Az oroszok már levetették a civilizáció köpenyét magukról, de nem tudtak létrehozni "új kultúrát", hanem csak a régi kulturális elemeket illesztették bele új politikai és társadalmi keretekbe: ballet, balalajka, irányított irodalom és tudomány, képzőművészet, gyár-ipar és propaganda edzik ugyan az iz-

naikat, de elsorvasztják a lelküket, mert ezek már nem az orosz lélek spontán megnyilatkozásai, hanem kimustrált köntös. Ez az új, mesterséges kultúra vagy máris civilizáció nem egyéb, mint erőszaktétel az ember szívéen. Halál büntetéssel és börtönnel tudják csak testhez állóvá tenni az orosz nép számára. Ha összehasonlítjuk majd ezt a sumir élet és törvények dicsőítő zsoltáraival, akkor megértjük, mi az igaz vallás és az igazi kultúra.

Az oroszok által a világra erőszakolt civilizáció sem új vallást, sem új kultúrát nem szülhet, mert mind a vallásnak, mind a kultúrának s z a b a d o n, spontán kell a nép lelkéből kivirágozni s akkor az övé lesz és akkor otthon érzi magát benne s nem kell börtönnel kényszeríteni rá.

Az amerikai civilizáció már szétzüllesztette a társadalmat és milliókat tör össze: az ital áldozatai, a kábítószerek rabjai, az elmeegógyintézetek, kórházak, börtönök lakói, a vandálok, lázongók, orgyilkosok nagy száma mind egy beteg gondolkodásnak és magatartásnak az áldozatai. Az elváltak tömegei, a gazdasági, társadalmi és politikai élet végletei mind nyilvánvaló jelei egy vonzerejét

vesztett vallásnak, elszegényedett és kiégett kultúrának, összeomló civilizációnak. -Az egyetlen biztató jel benne a valláskereső nyugtalansága. E-nélkül a vallási forradalom nélkül nincs ujjászületés: új vallás és új kultúra kibontakozása. A vallásnak a gyökerei pedig mindörökké azonosak: az isten-jelenlét igénye és tudata. Ezeket kell meggyőző formában átadni korunk kereső emberének még ma. Mi úgy érezzük, hogy nagy segítséget nyújthat az ősrégi vallásnak és kultúrának az örök értékű bölcsesége, tudománya és meggyőződése.

Először a vallási szimbólumoknak kell új, izgató és lelkesítő formát ölteni magukra s azokból fakad majd az újongó ének, az új gondolkodás, a felfrissült, bizakodó érzések áradata; új istentiszteleti formák, megújult társas viszonyok.

Fontos az, hogy mi a véleményünk a körülöttünk látott világról és az abban nyüzsgő életről. Hogy vajjon az egy vakon, céltalanul forgó csillag rendszerek tömege vagy egy irányított, célszerű életberendezkedés? Hogy az magától, a véletlen folytán jött létre, vagy hogy van mögötte egy intelligens mérnöki elme; hogy azt magára hagyta a teremtetője, vagy még most is igazgatja? Hogy az állat és ember életében van valami maradandó érték és értelem, vagy csak egy buborék, ami ma virágzik s holnap már elhervad s nyomtalanul eltűnik?

A modern tudomány mind ezekre igenlően felel: A világ tervszerűen rendezett és igazgatott rendszerek egysége és az életnek épen ezért van komoly célja. — Egy kietlen, elhagyott világban nem tud nyugalmat találni az ember szíve.

De, milyen világban élt az ősmagyar? Az ősmagyar világképet az irigylésre méltó e g y s é g jellemezte. Az ég és a föld egy volt még akkor. A történelem horizontális vonala még nem szakgatta szét az ember életét: nem a holnapért dolgoztak, nem a holnapra gyűjtöttek,

hanem fölfelé néztek s mindent onnan k a p t a k. A fa gyümölcsét, a föld termését egy láthatatlan jó szellem hozta a felszínre az ember javára s az ember áldozattal, örömmünneppel és jókedvvel adott érte hálát. Atyjának és szülőjének ismerte ezt az erőt. Azért nem aggódott a holnapja felől. Még az uralkodó is Tőle nyerte megbízatását, amint hogy minden teremtetett lénynek Ő határozta meg a természetét és rendeltetését.

Ennek a vertikális, fölfelé néző szemléletnek azután az lett a következménye, hogy az ember inkább a tökéletességre, mint a hosszú életre törekedett; a nagy Szellemmel rokon lelki és szellemi tulajdonságait fejlesztette testedzés helyett; a csillagok járását fürkészte és a természet törvényeit tanulmányozta. A tudóst fogadta el vezetőjének és nagyra becsülte mind a földművest és juhászt, mind a kézművest. - Társadalmukat a későbbi tudomány a mágusokról "mágián" és a csillagászaikról "astrál" jelzőkkel illette. Királyaik pedig "tökéletességgel" dicsekedtek a kormányzás tudományát illetőleg.

Az egész életben a minőség és

nem a mennyiség volt a fontos. Modern kifejezéssel, egy tudós Mágus nagyobb tekintély volt, mint egy milliomos gazda.-Más szóval, az emberben is a felsőbb régiókra helyezték a súlyt és szellemi, lelki kiválóságra törekedtek vagyonszerzés helyett. Ideálisták és a matérializmus ellenségei voltak. Jézus testesítette meg ezt az életnézetet a legtökéletesebb mértékbe s épen az volt a veszte: a materialista farizeusok nem bírták ki a személyében hordott kritikát. Élő ítélet volt a számukra.-Azért elfogadhatjuk Professzor Badiny Jós megállapítását, hogy az őskeresztyén ideál a Jézus követés.

Az eredmény sok kiváló csillagász, matematikus, jogász és államtudományi bölcsész volt. Térképet készítettek a csillagok állásáról és bele építettek azt a gizehi és mexikói piramisokba.-De nem csak a csillagok állását és járását ismerték, hanem a kozmikus sugárzás hatását is; a holdnak a vonzó erejét és a kos csillagképnek a hatását.

A kultúrtörténet megállapítása szerint a legenda mindig "lényeket" hordoz. Ebben a formában adják át a népek tudósai, vénei évszázadok, sőt évezredek tudását és bölcsességét apáról fiúra; vagy ebben a formában vándorol az az egyik néptől a másikhoz. A vallási és kulturális értékek átvételének, megőrzésének és továbbadásának legékezebb bizonyossága a sumir legendakör és az Ótestamentum legrégibb elemeinek a szoros kapcsolata, Professor Kramer szerint: vérrokonsága.

Sir Leonard Wooley pedig így ír erről a kapcsolatról: "A modern ásatások sok eddig ismeretlen agyagtáblát hoztak a felszínre, amik feltűnő hasonlatosságról tanuskodnak a babyloniai szent-írások és a Mózes első könyve között. Ma már világos a köztük lévő rokonság és nagyon hálásak lehetünk a régészeknek azért, hogy ezeket a történeteket egymás mellé állíthatjuk." (The Story of the Bible, I. 51 o.)

A héberek előtti teremtes történet több táblán megtalálható és

azok nagyobb többsége sumir eredetre vall. (3000 B.C.) Ugyancsak feltárták a Paradicsom kert történetét, Ézsaiás aranykorát, a vizözön és Babel tornyának a leírását.-A teremtés történetét George Smith (1870) adta ki a Gilgamesh eposz címen, aminek a fő érdekessége az, hogy a Teremtőre mindig egyes számban utal.

Természetes az, hogy ezek a nagy gondolkodók "visszakövetkeztetés" módján jutottak el a teremtés logikus sorrendjéhez. Az embernek kellett az utolsónak lenni, mert ő nem létezhet az alantas vagy megelőző állat, növény és ásvány világ nélkül. Az állat se létezik a növény világ nélkül s a növény se lehet víz nélkül. Így eljutunk az őslétezőhöz, a vízhez. A föld és a világmindenség hármas tagozódása és az ember hármas beosztása között is érdekes a hasonlat: Fej-ég; tüdő-levegő; gyomor-föld. Ha az intelligens Teremtőt mindezek mögé tesszük, akkor mind a három az Ő teremtettség erejének és mérnöki tervének a megnyilatkozása: An az ég királynője, Enlil (lélek) az atmosféra, levegő mögött lévő mozgató erő és Enki a föld ereje. Talán azért, mert az ember nagyon szorosan a földhöz van kötve, "földből való földi", az Enki sze-

repét, tisztét és néha még nevét is magára veszi ezekben a történetekben. Ez az Ótestamentum istenképűsége: az ásvány, növény és állatvilág feletti többlet; azok feletti uralom s azoknak a saját céljaira való felhasználása. Ugyanakkor az ő személye szent és sérthetetlen: az alantasabb világ nem használhatja föl s nem árt-hat neki. "Csak egy kicsivel tetted kevesebbé a szellemet."

A theologus kiolvashatja már itt a szentháromság tanát, amint hogy a kigyóra mondott átokból olvassák a Fiú által való megváltás gondolatát.

Ha valaki különösnek találná ezt a "vissza állítást", akkor annak a figyelmét fel kell hívnom arra a tényre, hogy én nem a nyelvész és nem a theologus szemével nézem ezeket a történeteket, hanem a kultúrtörténet módszerét alkalmazom: három parallel történetnek a lényegét egybe vetem a kor fejlettségi níveljén. Ez a fejlettségi nível pedig semmi szín alatt se volt alacsonyabb a mainál az ember ismerő és gondolkodó képességét illetőleg. A nyelvismeret hiánya olvas ostoban gügyögő mondatokat a nagy dolgokat alkotó emberek ajkáról. A

kultúrtörténet alapvető tétele pedig az, hogy csakis az az olvasás a helyes, amelyik "értelmes" szöveget ad. Az kimutatott tény, hogy a sumir jogi gondolkodás a modern színvonalon mozgott: miért ne mozogna azon filozófiájuk és teológiájuk is? - Ha belegondolunk a fõnt leírt logikus gondolkodásba: megtaláljuk annak lényeges elemeit a korábbi hindu és a késõbbi ótestamentumi legendákban. A hindu régen tisztában volt az ásvány-növény-állat-embervilág egymásra utaltságával, egymás alárendeltségével, egymásért való feláldozásának szükségével, az ember felsõbb rendûségével és így az alulról felfelé törõ erõknek a legmagasabb rendû, szellemvilág felé való törekvésével. Ez a felfelé, azaz tökéletességre való törekvés a sumir életnek a legalapvetõbb vonása, ami nélkül nem érthetjük meg gondolkodásuknak irányát és legendáiknak lényegét. Ez az, amit Dr. Kramer is írigylésre és követésre méltónak talál. Azt hiszem, hogy tulajdonképpen ez akar lenni a híres evolúció tanának is a lényege.

A Biblia által átvett teremtetés történet rendszerezettebb s világosabb. A hat nap a sumir hatvanas számszerre emlékeztet; az Isten lelke lebe-

gett a "vizek színén" az őstenger és Enlil lefordítása; az állatok neveinek és karakterének meghatározása szintén teljesen sumir s az ember rajtuk való uralma hindu-sumir.

Erre a teremtés történetre hadd idézzem a modern természettudósnak, Dr.E.Cressy Morrisonnak a megállapítását: "Egy-két kisebb résztől eltekintve úgy írja le a teremtés történetét, ahogy azt a mai természettudós is teheti." (Man Does Not Stand Alone.)

A Paradicsom vagy Éden kert története már sokkal komplikáltabb és érdekesebb. Ne felejtsük el azt, hogy ezek az ősi legendák - és nem mythosok - a kanaanitákon keresztül jutottak el a héberekhez akkor, amikor a sumirokat már kiszorították a Tigris és Eufrátes közéből a sémiták, épen azért elég komoly eltérést mutatnak.

A sumir Paradicsom-kertet Dilmunnak nevezték (Éden keleti részén) és délkelet Perzsiában az "élők földjének és a hatalmasok templomának" tartották, ahol nincs betegség és halál. Ennek a legendának az értelmezéséhez ez a két utolsó tétel: a betegség és halál távol léte adja meg a kulcsot. Nagyon valószínű, hogy abban az időben ez a

geizírek által öntözött kies völgy volt, ahonnan négy folyó kelt a tengerekhez vezető útjára."Enki parancsára a nap-tündér hozta fel a föld mélyéből a tiszta vizet s azzal öntözte meg a száraz földet."A földanya azután füvel-fával tette üdévé és élvezhetővé a völgyet. Az anyaföld azomban kitermel magából 8 fajta mérges fát, bokrot és bógáncsot is, amit Enki nem ismer. Isimud, a kísértő vagy a kíváncsiság ösztöne szakgat belőlük és Enkinek adja, aki megeszi azokat és úgy megbetegszik, hogy csaknem belehal, legalább is "félhótt" lesz. Ez a bal eset annyira felbőszíti a mérges és jó füvekkel ismerős Nin-úrnőt (a gyógyfű szedegető magyar öregasszonyt), hogy halálíg szidja Enkit és eltűnik a kertből.

Enkinek nyolc testrésze elsorvad. Mi tévők legyenek?Ezen az állapoton csakis Nin-úrnő segíthet. A ravasz róka (és nem a kígyó) vállalkozik arra, hogy tűzön-vízen keresztül is előkeríti az úrnőt.-Nagy sokára Nin-úrnő előkerül s gyengéden kérdegeti: Mi fáj, hol fáj testvérem?Miután megállapította a diagnózist:előírja az orvosságot és mindeniknek külön nevet ad:Abú, Nintulla, Ninsütü, Nin-kasi, Názi, Azimua, Én-shág

és Nin-tí. Mindenik orvosság vagy gyógyfű-fa egy megfelelő érzékszervet gyógyít: hogy melyiket mi? az nem világos, de nem is lényeges. A fő az, hogy hősrünk felépül. A gyógyfű-tan azonban nem fejeződik be ilyen prózai egyszerűséggel.

Dr. Kramer büszke arra, hogy ő is felfedezte azt, amit már előtte 30 éve felfedezett a francia Père Scheil, azt tudni illik, hogy a Paradicsomkert története sumir eredetű ugyan, de az "oldalborda" esete egy kis szójáték félreértésén rosszul került bele a Bibliába.

A történet nemes belső szervek megbetegedéséről és orvoslásáról beszél. A nemi szervek orvosságának pedig Nin úrnő "Nin-tí"-t rendeli, ami oldalbordát is jelent, de az összefüggés inkább a másik jelentésébe illeszti: hogy "élet-adó, szülő nő, feleség." A befejező kedves kis szerelmi történet azután végleg a nő javára dönti el a "borda" meséjét.

Enki meglátja a tündérszép leányzót, Ninnü-t a patak partján sétálni s a kíváncsiság kísértése, ismét a már ismert Isimud nóggatja, hogy ejtse meg őt. Enkinek viszont valami aggálya támad, azért Isimudnak biztosítani kell őt arról, hogy ő majd minden nyo-

mot eltakarít egy hatalmas szélvihar-
ral. Enki nem tud ellenállni a csábítás-
nak s kilenc hónap múlva ott van az
Isten áldása: Ninkurra, a gyermek.

Nincs itt kiátkozásról szó, mert
Nin-úr nő mérgelődése csak egy tündér
méltatlankodása az ember tudatlansága
miatt (nem evett még a minden-tudás
fájáról) s nincs itt ígéret a gyermek
által való megváltásról - aki a kigyó fe-
jére lép - mert hisz a gyógyszerek és
a mindent tudó orvos nő életre keltik
a félholtat. A szülési fájdalomnak is hiá-
nyoznak, különösen a tündérek születé-
se alkalmával. A föld se átkozott és
az ember számára se átok, hanem öröm
a munka, mert öntözéssel sok élelmet
termel magának. - A földművelés szak-
értelme - a kézművességgel együtt -
és az azt követő bőség, az érte való
hálaadás és a miatta való mulatozás,
sör-bor ivás szintén nagyon fontos
jellemzője a sumir életnek.

A történet tanulsága a realitá-
sok és földi jóllétben élő ember szá-
mára az, hogy a Dilmun ma már csak
a szellemeknek, a tündéreknek való és
csak egy halandó jutott be oda: Tag-
Tug (Nóé). Termeljünk inkább és ne
álmodozzunk a paradicsomi tétlen jó-

létről, mondhatná még ma is a magyarnak a bölcs tanító.

ÉZSAIAS ALMA

Mintha egy kis nosztalgia, honvágy
epesztené azért a praktikus sumirt a
paradicsomi állapotok megvalósulása után,
mert így írja le annak a békéjét:

Dilmunban a varjú nem károg,
A papagáj nem rikácsol,
Az oroszlán nem ragadoz,
A farkas nem falja fel a bárányt.
Nincs öregség, nincs halál,
Nincs sírás-jajgatás.

AZ EREDENDŐ BŰN

Az eredendő bűn fogalma is nagyon egyszerű s mélyebb spekuláció nélküli ténymegállapítás: Gyermekek még nem született anyától bűn nélkül!

A rossz, a gonosz, a szenvedés épen olyan természetes tartozéka az életnek, mint a jó: a fénynek tartozéka az árnyék és a világosságnak a sötétség. A jónak-rosznak, világosságnak-sötétségnek a feszültségéből, Órmuzd és Ármány küzdelméből adódik az élet változatossága.

MIÉRT KELL A JÓNAK IS SZENVEDNI? A teodicea (Jób története) kérdését is elég hideg fővel és praktikus ésszel oldották meg: "Az életben benne van a hazugságnak, a küzdelemnek, a siralomnak és a félelemnek a ténye is." - Nem kérdezték, hogy miért? Ha talán fel is tették a kérdést, de nem találtak más feleletet, mint amit Arany János oda illesztett az Ember tragédiájának a végére: "Ember! Küzdj és bízva bízzál." Nem tudtak mást csinálni, mint könnyörögni, sírni és bűnbánatot tartani. A kegyelem pedig tökéletesen az Isten jótetszésén múlt: "Könnyörülök, akin könnyörülök", mondja az Ótestamentum is. - Azt sejthette azomban, hogy az Isten inkább könnyörületes, mint boszuálló, mert így könnyörgött:

Istenem, aki Atyám vagy nekem, emeld fel arcomat! Meddig hagysz még bizonytalanságban, vezetés nélkül? A bölcsek azt mondják: minden gyermek bűnben születik és nincs ifjú bűnös gondolat nélkül. De te elűzöd a gonosz lelket: sorsom jobbra fordítod; szenvedésem örömeire változtatod és őrző angyalt adsz mellém. - A zsoltáríró bizakodására emlékeztet: Kimented lelkem a Seólból.

A KÖZBENJÁRÓ

A fenti imából az tűnik ki, hogy a könyörgő egyenesen az Atyához fohászkodik és v e z e t é s t v á r t ö l e itt, a földi életben való eligazodás végett. Az örökéletbe való átmenet nem látszik problémának. - Úgy látszik, hogy az embernek mindenkor elsődleges szüksége a földi életben való kényelem. Ezért van szüksége szakértő, erős vezetőkre, földi és földön túli hatalmasságra.

Dr. Murphy Jozsef csak egy szinte magától értetődő rövid kijelentéssel intézi el ezt a szükségét: Van vezetés a számunkra. - Az okkult nézet követői pedig meg vannak arról győződve, hogy mindnyájónk feje körül ott fénylik öthat szellem, nem szükség képen a szereteteink köréből, akik igyekeznek bennünket segíteni vagy szolgálni. A másik változat szerint pedig azért lebegnek körülöttünk, hogy mi tőlünk tanulják meg azt a leckét amit életükben elmellőztek.

Az a nézet, hogy az Isten talán nagyon el van foglalva, vagy talán túl nagyméltóságú ahhoz, hogy az egyszerű halandó ügyes-bajos dolgával törődjön,

de bizonyos alkalmakkor hajlandó hallgatni a közbenjáró angyalok imádságára, egy kissé túl emberi és nem illik bele sem a sumir gondolkodásba, sem az angelológia, az angyalokról alkotott vélemények summájába – amiről pedig éppen a mi dr. Vincze Károly tesvérünk írta a leg tekintélyesebb tanulmányt, doktori disszertációját. Kimutatta ebben, hogy az angyalok hite Mesopotámiából ered és szerepük a vezetés, szolgálat, amint azt nyilván láthatjuk az ótestamentumi megjelenésekből. Például: megállította Bá-lám szamarát, hogy veszéjbe ne vigye gazdáját.

A sumir szükségben lévő atyánkfia tehát segítséget kér közvetlenül a mennyei Atyától és nem közbenjárót őhozzá.

A FÖLDMŰVES ÉS JUHÁSZ

Kain és Abel történetét láthatná itt mind a régész, mind a teológus. Az alapvető különbség pedig kultúrákat, életnézetet megszépítő vagy lezüllesztő elgondolás. A sumir ember gondolkodását, "érték ítéletét" földrajzi adottsága szabta meg épen úgy, mint a későbbi héber nézetet. A sumir a Termékeny Folyókő lakója volt, a bőség embere. A héber pedig a "sivatag lakója", ahol sokat kellett küzdeni a megélhetésért. Azért az előbbi többet örül és mulat s hamarabb kibékül versenytársával; a mostoha viszonyok között pedig több az irigység, gyűlölet és veszekedés.

A héber szerint az Isten kiűzte az embert a Paradicsom jóllétéből és megátkozta miatta a földet s az csak nehéz munka árán adja meg a gyümölcsöt. - De nem úgy a sumir Paradicsom. Itt az ember "áldás". Még ma is azt mondja a nép a terhes asszonyra, hogy "áldott állapotban van" és a szülők gyermekáldásban részesültek.

Idézzük csak a sumir gondolkodást: Kezdetben, amikor Isten az emberiséget megteremtette, Amunnaki nem evett kenyeret, hanem fűvet és a vizet a folyóból itta. Az Isten te -

remtő házában, a Dukuban Láhárt és Ashnánt formálta. Ezek bőséget és termékenységet hoztak létre a juhok között és a szántóföldön. Egyszer aztán lerészegedtek, azon kötekedtek, hogy melyik hoz több jót a földre s a két versengő között Enki Ashnánt, a földművest jelenti ki győztesnek.

"A bőséget, ami az égben van Láhár és Ashnán lehozták a földre: a férfi a juhokat, a nő a föld termését. Ők igazgatják az isteni törvényeket, tele rakják a tárházakat: Az élet lehelletét hozták a földre. Ez a 'pár' bárhova megy, bőséget áraszt. Dicsekednek teljesítményükkel."

Még másik változat szerint Enki mondta Enlilnek: Enlil Atya, engedjük le a Dukuból Láhárt és Ashnánt. Láhárnak a kedvéért azok a karámot telerakják juhokkal és sok fűvet, takarmányt hoznak a részére. Ashnánnak pedig házat építettek, ekét és igát adtak neki.

A "Tél és nyár" táblán pedig azt olvassuk, hogy Enlil, az atmoszféra és a levegő szelleme elhatározta, hogy fűvet, fát, bőséget hoz létre a földön és azért először megteremti Emesht (nyár)

és Entent (tél) és megszabja feladatukat.

A nyár azután létre hozza a kisbárányokat, borjakat, madarakat, a termést és gyümölcsöt. A végén betakarítják a búzát a magtárakba, házakat építenek, városokat szerveznek és halmonokon templomokat emelnek.

A tél és nyár így befejezván munkáját felmegy együttesen Nippurba, az élet házába és áldozatot visznek teremőjüknek, Enlilnek. Emesh vad és házi állatokat. Enten pedig drága köveket, nemes ércet, fát és halat ajánl fel hála áldozatul. (Más helyen Enten a kézművesség szellemeként is szerepel, valószínűleg azért, mert azok téli foglalkozások voltak s itt is ércműveket visz az áldozatra.)

Az élet házának a lépcsőjén azonban a féltékeny tél uraság beleköt a nyárba és azt mondja: nincs tovább földművelés. Peres ügyüket felviszik a nagy templomba, Ekurba és ott elmondják panaszukat Enlil Atyának:

"Életadó vizek felett télapó az úr.

Nála nélkül nincsen termés, nincs gyümölcs". Mondja Enlil, a bíró.

"Hát te fiam nyári hő,
Hogy látod a télidőt?"

"A tél is hasznos és kellő!"

Elismeri nyári hő.

S hogy igazát bizonyítsa,

Nektárt, bort-sört házba hordja.

Télapó se restebb nála,

Drága követ hord raktárba.

Ezek után esznek-isznak, mulatnak,

Enlilt pedig dicsérik.

Képzeljünk el egy elemi iskolát,
ahol a gyermekeknek a tanító bácsi,
(akinek talán reggel a gyermekek szép
piros almát hoztak) az évszakok hasz-
nát tanítja s a rigmusokkal azt emléke-
zetükbe vési.

A fordítás nehézségein és hiányos-
ságn is átérezzük a sumir gondolkodás
szépségét, megalégedettségét és Isten
iránti háláját. Ez a bölcsesség és lényeg,
amit ezekből a kis versekből kiolvasha-
tunk és nem Kain-Ábel szomorú gyil-
kosságát!

"Az Inanna megkérése" című táb-
láról pedig a juhász és a földműves hasz-
nosságáról olvasunk kemény vitát, amit
viszont nem az Isten képviselője, hanem
egy szépséges leányzó kézadása dönt el
szintén - nem kiegyező, kompromisszumot
elfogadó módon, hanem bőséges ajándéko-
zás és mulatozás módjával.

Testvére, Útő úr, a hős, hatalmas
Férfiú, nővérét így biztatja:

Inannám, hugocskám:
Azt akarja a juhász,
Felesegül menj hozzá.
Mért húzódol hugocskám?
Jó ember ám a juhász:
Édes tejet, sűrű tejfölt
Naponta ad majd neked.
Ó Inanna Dumuzinak légy neje,
Az tesz mindent kedvedre.

Engem biz a juhász legény
Feleségül el nem vesz.
Vállaimra cifra köntöst,
Derekamra gyapjú öltönyt
Semmi áron nem tehet.
Az én szívem a földmívest,
A kis gazdát szereti:
Ő hoz nekem virágot,
Neki sütök kalácsot.

Édös mátkám, Inanna,
Hallgass az én szavamra:
Mit ad neked a gazda,
Ami engem aggasztna?
Mindent adok cserébe,
Amit hozhat elődbe:
Kabátjáért a kucsmám,
Gatyájáért juhocskám.

Ekimódú mit mondjon?
Marháját ő dicsérje
S feleséget úgy vegyen?
Gazdagságát úgy védi,
Hogy a juhászt vendégli;
Javát vele megosztja
És a nyáját itatja.

Áradozik a juhász,
De mátkáját nem adja
S barátjának a gazdát
Tiszta szívvvel fogadja.

Itt a vége, fuss el véle.
A mesének ez a része
A juhásznak ad igazat:
Ép oly jó az, mint a gazda.

Nem kérünk bocsánatot a nyelvészektől ezért a kedves szabad verselésért, mert a lényegét megtartottuk és az üzenetet tovább adjuk: érezzük a népléleknek az utolérhetetlen bájos zamatát és bölcseségét? Még ma is éneklük jókedvű cserkészeink a tábortűznél: Megismer-ni a juhászt cifra járásáról...Nincs itt Kainnak és Ábelnek nyoma: ajándékok, kibékülés, barátság a boldog élet jellege.

A VÍZÖZÖN

A vízözön emléke minden régi kultúrnép legendájában szerepel, csak a főhős neve más és az időtartam változó: a hébereknél negyven nap, a sumiroknál hat vagy hét nap. - A sumir változatnak a leírását Kr. e. 3800-ban I. Sargonnak a könyvtárában, mint ó-iratot tartottak a listán. A Gilgames eposznak egy részét képezi ez a történet. - Poebler Arno fordításából adunk egy kis izelítőt, amit a Nippúr gyűjteményből fordított:

Miután An, Enlil, Enki és Nin úrnő
Kiformálták a fekete fejű népet
És nagy bőség árasztotta a földet:
Tele lett állatokkal és minden jóval;
Miután a királyság alá szállt az égből
S törvény, szertartás tökéletes lett,
Az öt várost szent helynek jelölte.
Nevükkel urságokra bízta:

Eridu az első, mit Nudimmud vezet,
Badtibira a másik, mit (?) -nak adta,
Harmadik meg Larak, Endurbil uralma,
Negyedik meg Sippár, Utó hősre bízva,
Suruppák a Sud-é, ötödik hely lévén.

Ismét fel kell hívnunk az olvasó figyelmét arra az érdekes tényre, hogy a fejezet elején négy szellem nevét látjuk, az intézkedés mindenütt egyes számban történik.

Azután a szellemek tanácsa An és Enlil engedélyével azt határozza, hogy elpusztítja vizözönnel a szent helyeket (és nem az egész földet). Egy ember marad meg egy nagy hajóban: Ziusudra király. A hetedik nap Útő, itt az erős, győzedelmes, hős napot jelképezi, győzedelmeskedik a felhők felett és felszárítja a vizeket. — Ziusudra Útőnek hálából egy ökröt és egy bárányt áldoz. Azután az ég királynője An és a levegő atyja Enlil újra előhívják a növényvilág mindenféle fajtáját s azoknak is hálát ad Ziusudra; amiért azok viszont az örök élet lehelletét adják bele és Dilmunban adnak neki lakozást.

BÁBEL TORNYPÁRÓL csak a meglévő hiteles történelmi adatok érdekelnek bennünket: Az asszíriai Abydenus és Eupolemus azt írják, hogy az óriások egy iszonyú nagy tornyot építettek ott, ahol ma már Babel áll. Ugyanazt írja Histiaeus is és az óriások földjét Sennaarnak (valószínű Sinár) nevezi. A kaldeus Berossos is írja, hogy itt már a vízözön előtt is (Kr.e. 9500?) volt egy nagy város és a vízözön után a Noachidák újra felépítették azt. Lehet, hogy Úr városára utal, amit legalább ötször újra kellett építeni. A vízözönnek az iszaprétege kilenc láb mélységű volt.

"Ez után az óriások szétszóródtak a földön."

A Septuaginta Nimród nevéhez a "gigász" jelzõt teszi, ami óriást jelent. Bél tornyát Nimród építette. Babel eredeti neve ugyanis Bél volt. Bél pedig a mezopotámiai birodalom megalapítójaként szerepel, aki a papi rendet is megszervezte az Egyiptom-i patesik és horshenik mintájára. - Érdekes lenne itt a Baráth Tibor által felfedezett egyiptomi-magyar kapcsolatokat megvilágítani.

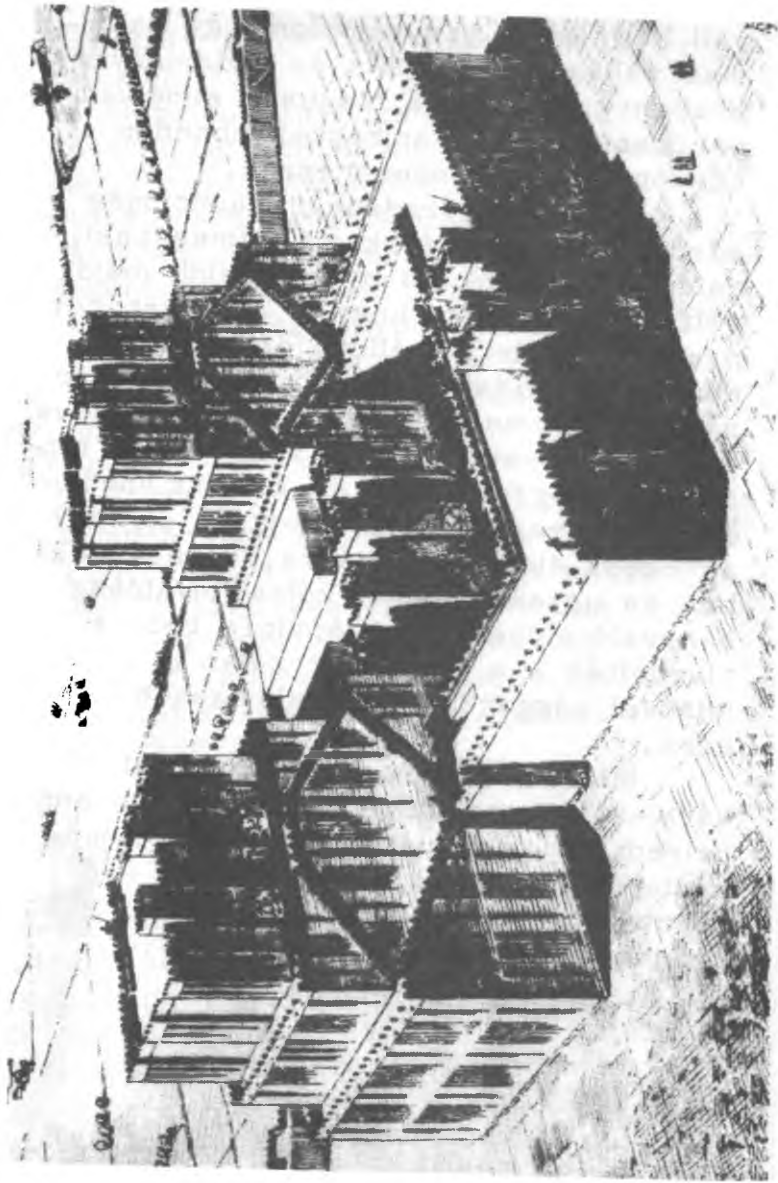
Herodotos szerint a Bél tornyában csillagda volt berendezve és Kalisthenes (Kr.e.328) Kr.e.1903-ra teszi az eredetét. - Hálsak vagyunk itt is Badiny Jós Ferenc kutatásainak az eredményéért, ami az Ótestámentum történeténél realisabb és elfogadhatóbb adatokat ad.

A NAGY TEMPLOM építése is érdekel bennünket mert az az őse a hires Salamon templomának és minden más katedrálisnak. Eriduban a Kr.előtti 7000-es években épült arannyal-ezüsttel, drága kövekkel ékesítve. A templom vagy ziggurat mindig vagy természetes vagy mesterséges dombra épült. (Isten hegye, Árpád halma). Minden adat arra

vall, hogy ez a nagytemplom egy hatalmas vallásos, kulturális és tudományos központ volt, ahol a Mágusok elmélkedtek, tanultak és tanítottak; ahonnan a törvényt vitték szerzetesét.

Az a "megérzésünk", (amit még adatokkal nem tudunk alá támasztani, talán régészeink és nyelvészeink majd felfedezik azokat) hogy a Ziggurat tornya hét emeletből állott és mindenik emelet a tudásban előhaladtak tanács vagy tantermei voltak s fölfelé haladva mindig kevesebb és kevesebb lett a létszámuk. Legfelül volt az áhított "hetedik menyország." - Ne felejtsük el, hogy az egész élet a tanulásra, a szellemiekben és ugyanúgy az erkölcsi kiválóságban való előhaladásra épült: a tudóst tisztelték s a tudatlant talán a számár jelzővel nóggatták szorgalmasabb munkára.

Minden embernek évente legalább háromszor meg kellett jelennie a szent helyen; azt nem tudjuk, hogy a főtemplomban vagy a hozzá legközelebb eső szent városban? A vízözön története öt ilyen szent városról beszél.

Doppeltempel des Ann und des Adal in Assen. Ergänzungsversuch

A megszemélyesítés legszebb példájával állunk itt szemben. Annak ellenére, hogy Ábrahámnak fia és unokája is volt a "legendák" szerint, Badiny Jós Ferenc nem tudta visszavezetni ezt a legendát egy élő személyre, mint ahogy Mózes alakjában élő személyre bukkunk. A zsidók, Jézussal való vitájukban azzal kérkednek, hogy ők nem fatyú hajtások, hanem Ábrahámnak a leszármazottai. Jézus viszont elveszi tőlük ezt a dicsőséget és azt mondja, hogy ellenkezőleg: a ti atyátok a Sátán, aki kezdetől fogva hazug és gyilkos volt és épen azért akartok engem meggyilkolni!

Jézus nem egy másik élő személyt állít Ábrahámmal szemben, hanem egy képzeletbeli létezőt, egy erkölcsi magatartást, mint Ábrahám jellemének az ellentétét. Ezen az alapon is jogunk volna azt állítani, hogy Ábrahám voltaképpen egy gondolat komplexum megtestesítője. Alaposabb érv azonban magának a szónak, vagy névnek az analízise. Modern vallásos kifejezéssel Katekizmusnak fordíthatnánk: Az egy Isten hit, a szellemi létező ABC-je, aki nem kíván sem ember, sem állat áldozatot. A Napisten, a

Világosság megjelenésének, vagy Fiának az alapvető természete. A "hit gyermeke", a hit Atyja.

Ne tévesszük szemünk elől azt aényt, hogy az Ó-Testámentum legrégibb elemei a sumir vallásos mondakörből származnak és így abban a kényelmes helyzetben vagyunk, hogy kibogozhatjuk és vissza állíthatjuk azokat eredeti formájukra. Tény az, hogy az Ó-Testámentumban elegendő támpontot találunk nemcsak a sumir vallásos szimbolika, hanem Jézus tanításának a megértéséhez is. Nagyon vigyáznunk kell azonban arra, hogy a "periferiális", a központtól távol eső határszéleken beálló félre-magyarázásokat és félre-értéseket leválasszuk a lényegről.

Az egy istenhit, a Mennyei Atya tisztelete Mesopotámiából, mint egy központból áradt szét a Krisztus előtti három évezreden keresztül az akkor egymással érintkező népek táborába.

Kevéssé ismert tény például az, hogy Mózesnek épen ilyen elkorcsosodás elleni lázadása miatt kellett menekülnie Egyiptomból a lázadó héberék és a segítségükre siető jeruzsálemi hyksosok társaságában. Az történt ugyanis, hogy Mózes On városában a főtemplomnak volt a Tuth-mosis nevű és kevert vérű

főpapja. Mikor Eknaton - Napkirály fáraó halálával az általa bevezetett egyistenhívő vallás megbukott, Tuthmosis fopapjának is menekülni kellett... de nem egyedül, hanem alantas papjai, az Eknaton hívei és a templom szolgálival egyetemben. (Rimanoczy László: Az elveszett turáni örökség, Ausztrália, 1966, 79 oldal.)

Mózes azután továbbra is megvédte ezt az egy Isten hitet a zsidók bálvány imádásával és Elóhim hitével szemben - eléggé drasztikus módon, a Jahve Elóheka, az Úr Isten nevének a Tizparancsolat elejére való helyezésével. Ez viszont a nagy vallási központhoz közelebb eső Midián főpap segítségével és tanácsával történik.

Érdemes itt idézni egy pár sort a Mózes énekéből és az azt követő kijelentésből: "Kicsoda az istenek közt olyan mint te Uram? Kicsoda olyan, mint te, szentséggel dicső, félelemmel dicsérendő és csudatévő? (II. Moz. 15: 11) És a 26-ik vers: "Ha a te Uradnak Istenednek szavára hűségesen hallgatsz és azt cselekszed, a mi kedves az ő szemei előtt és figyelmezel az ő parancsolataira és megtartod minden rendelkezését: egyet sem bocsátok rád ama betegség-

gek közül, a melyeket Egyiptomra bocsátottam, mert én vagyok az Úr, a te gyógyítód."-Mind a törvény megtartása, mind a betegségek kikerülése sumir valóságos tapasztalat.

Mózesnek mindezt "tanulnia" kell Jethrótól, mert először rosszul csinálja a dolgokat: ő tesz törvényt és "tudtára adja a népnek az Isten végzéseit és törvényeit", mert őhozzá megy a nép azokért. Jethró pedig azt tanácsolja neki, hogy fordítva csinálja a dolgokat: "Te légy a népnek szószólója (és ne az Isten képviselője) az Isten előtt és te vidd az ügyeket az Isten eleibe. És tanítsd őket a rendeletekre és törvényekre és add tudtokra az utat, a melyen járniok kell (Jézus pontosan ezt tanította és tette) és a tenni valót, amelyet tenniök kell. És szemelj ki magad az egész nép közül derék, istenfélő férfiakat, igazságos férfiakat, akik gyűlölik a haszonlesést (sumir karakter) és tedd közöttük előljárókká, ezredesekké, századosokká, ötvenedessé és tizedessé. (Erre is ráismerhetünk úgy mint a sumir katonai és közigazgatási berendezkedésre valamint a Qumrán és Őskeresztyén szervezkedésre.)

"Ha ezt cselekszed és az Isten is

parancsolja neked: megállhatsz és az egész nép is helyre jut békességben." (Moz. II. 18:19-23) - Az Isten parancsolatainak való engedelmesség a sumir theokrácia erőforrása és a nép békességének az alapja.

Ugyanebben a gondolat menetben mostmár nem Mózes, hanem az Isten adja a Tízparancsolatot; annak első része a monotheizmus, egy istenthit védelme a bálványok tisztelete helyett és ugyancsak sumir a munkahétnek a hat napos beosztása is: hat napon át munkálkodjál.

A fáraó diktatúrája alatt növekedett népnek azomban igen furcsa és veszélyes a theokrácia, mert azt mondják Mózesnek: "Te beszélj velünk, és mi hallgatunk; de az Isten ne beszéljen velünk, hogy meg ne haljunk." (Moz. II. 20:19) A büntető és boszúálló istentől félnek még mindig, mert nem értették meg az Atya, a gondviselő Ő Isten gondolatát. Még Jézusnak is hangsúlyozni kell, évszázadokkal később, az Atya "jó" voltát úgy, hogy "csak egyedül az Isten jó!"

A vérszerződés és az Isten hegye is sumir hagyomány: "Mózes pedig vevé a vért és ráhinté a népre és monda: Ime a szövetségnek vére, melyet az Úr

kötött ti veletek, mindama beszédek szerint... És szóla az Úr Mózesnek: Jöjj fel énhozzám a hegyre és maradj ott." (Móz. II. 24:8, 12.)

A korábbi istensejtés: VAGYOK A KI VAGYOK, a határozatlan "atyá-
itok" Istene, Ábrahámnak, Izsáknak Istene, az Úr a törvény adásban, a törvényen keresztül jelenti ki lényegét az egész ismert világnak és Mózesnek is. Külömben a természet és a világ-mindenség rendje mellett az erkölcsi világrend törvények által való képviselte egyike a legerősebb isten-bizonyítékoknak.

Ábrahám, Izsák és Jákob sumir nevek, azért a rájuk való hivatkozás, egymás után öt ízben is, nyílt bevallása annak a ténynek, hogy Mózes is arra a vallási és erkölcsi megújulásra vágyott, amin keresztül mentek az akkádok Hammurábi törvény gyűjtésével és a perzsák a föld rövid birtoklása alatt: megtanulván a világosság fiainak a harcát a sötétség világbíró hatalmával szemben, Ohrmuzd és Ahrimán élet-halál harcát.

Mózesnek azomban nagy hátránya volt mind az akkádokkal, mind a perzsákkal szemben: nagyon messze volt a for-

rástól, amire az előbbiek rátelepedtek. Ő csak másodkézből kaphatta az ismereteket: a midianiták közvetítésével. Csak így történhetett meg az a sajnálatos tény, hogy nem ismerte fel az Ábrahám névvel kifejezett isten-ismeret lényegét és a "fogat-fogért" boszúálló istenfogalmat iktatta részletes társadalmi törvénybe. Pedig a II. könyv 6 és 7 versei szerint mintha valaki eléje tárta volna az Ábrahám által leírt Istennek a szépségét és vonzó mivoltát: "Az Úr, az Úr, irgalmas és kegyelmes Isten, késedelmes a haragra, nagy irgalmasságú és igazságú. Aki irgalmas marad ezer iziglen; megbocsát hamisságot, vétkeket és bünt." Így a kegyelem és megváltás humánusát maga alá temette a törvény kegyetlen szigorúsága. Ezért taszítja el magától Jézus a mózesi gondolatot, azt mondván a zsidóknak: van Mózesetek! És, hogy: Megmondatott a régieknek, hogy fogat-fogért, szemet szemért, én pedig azt mondom, hogy szeressétek még ellenségeiteket is...

Ha az Ábrahám nevet rá lehet illeszteni valamely zsidó ősré - a világi történetírás adatai szerint, akkor az csak egy Abisai nevű egyén lehetett, aki azomban ugyancsak kevés nyomot

hagyott maga után, mint vallásos hős. Knem-Hotep, II. Sesostris hercegének a sírja Beni-Hassanban (Percy Newberry ásatása) ezt mondja róla: "Homoklakók ezek: sémiták. A főnökük neve: Abisai. Harminchat férfival, asszonyokkal és gyermekekkel, egész törzsével belépett Egyiptomba. A hercegnek ajándékot hozott és a hercegné a 'stillum' (szépítőszer) ajándékát nagyra becsülte. Ha Ábrahám tényleg élt, akkor Kudur-Lagomer sors-társa volt, mely időszak a Kr.e. 2200 felé mutat. Bár az Ószövetség adatai szerint későbbben szerepelt." (Rimanóczy, op.cit.)

Í ákobról pedig a következő kis hirt olvashatjuk: Az Izrael nevet elsőnek II. Merenptah egyik papirusán olvashatjuk (Kr.e. 1225-1215): "YSIRAEEL népe szétszórattott és magja veszett."

A vitát véglegesen eldönti az a híres kis sumir szobor, amelyik a bokorban szarvánál fogva megakadt kost ábrázolja, amit állítólagosan Ábrahám feláldozott Izsák helyett. A szobor azomban sokkal korábbi keletű alkotás és inkább azt fejezi ki, hogy az Úr Istennek még véres vagy állat-áldozatra sincs szüksége, hanem inkább a fent említett irgalmasságra. Jézus szerint: Az Isten

lélek és akik Őt imádni akarják, kell, hogy
lélekben és igazságban imádják! Ez Ra-
nak, a Napistennek, a Világosság Fiának
vagy forrásának a tanítása, Katekizmusa.

"A Kr.előtti harmadik évezred gondolkodói kifejlesztettek jónéhány olyan metafizikai és theologiai fogalmat, amiket ugyan nem öntöttek precíz formulákba, de amik mégis nagy hatással voltak nemcsak a Közel-Kelet, hanem a későbbi héber és keresztény tanokra is. - Ezeket a filozófiai megállapításokat elsősorban is a sumir mythológiából és legendakörből szűrték le annak ellenére, hogy a sumir életben ezek a fantasztikumra és a képzeletre építettek az ész és a logika helyett." (Kramer, op.cit. 114 o.) A világ eredetéről és élet megnyilvánulásának a módjáról gondolkodtak és oly magaslatokba szárnyaltak ezen a téren, hogy tanaik az egész Közép-Kelet gondolkodásának az alapvető tanításává lettek.

A mai theológusnak azt mondja ez a felfedezés, hogy a sumir theológus az emberiség existenciális megérzéséből, annak tudatosításából és a mythos köntösébe öltöztetett "kijelentéséből" kapta és nem maga próbálta kigondolni az istenismeretet. Az isteni "kijelentés" világos tana

ez, hallgatva akár a csillagos ég törvényére, a természet élet megnyilvánulásaira, akár az emberi érzések csapongására. Az üzenet vagy tanulság mindenik esetben az ember közösségi életének a szüleménye: kultúr jelenség, amit minden kor embere egyformán megérthet és alkalmazhat.

Az élet megnyilvánulásaiból a Teremtőre következtetni nem nehéz dolog és ugyancsak mindegy hogy azt mondjuk: az ember így a maga képére alkotja istenét vagy, hogy az Isten a salyát képére formálta az embert. Egy meghatározott és zárt világnak a "része" az ember és csakis azokkal a képekkel és szimbolumokkal képes gondolkodni, amik "azonosak" saját lényével és világával. Nevezhetjük ezeket Kant kategóriáinak vagy a misztikus totális érzés-gondolat világának, a tény az, hogy az ember nem léphet ki önmagából, subjectiv érzésvilágából; de az ebben öntudatosított észrevételek és benyomások igenis "tudásnak vagy ismeretnek" nevezhetők a természet és a teremtőjének a milyenségét illetőleg. Az egész embernek: subjectiv érzésvilágának és objectiv gondolkodó ké-

pességének az ismeret világa természetes, hogy az emberiség közös kincsévé lehetett, annál is inkább, mert az embertan szerint az ember agybe rendezése, gondolkodás és érzés világa az utóbbi hatezer év alatt nem változott.

Itt kell magyarázatot adnunk arra a Professor Kramer által oly különösnek talált jelenségre, hogy a sumir theológusok nem öntötték formába, mondjuk dogmákba vagy hittan tételekbe az Istenről alkotott nézetüket vagy szerzett ismeretüket. Ha egy theológus ilyet tesz, nem tartozhat a nagy gondolkodók közé. Miért? Mert: finitum non est capax infiniti. Mert a véges nem foghatja fel a végtelen miben létét, Tertullian egyházatya igazsága szerint.

Mózes is ez a probléma nyugtalanította, amikor azt kérdezi Istentől, hogy mi a neve: Mit mondjak, ki küldött engem? A felelet ma is olyan fontos, mint évezredekkel ezelőtt volt: Ehje asher ehje, VAGYOK AKI VAGYOK, a VAGYOK küldött téged. Elég azt tudni, hogy az Isten "létezik" és épen azért mindaz, amit róla "érzünk", amit köztünk való forgolódásból megértünk: igaz. Kezdetben az

Isten "neve" csak jóformán egy kis "nyögés"-ből állott: Je. Ebből lett, állítólag, a Jahve, Jehova szó, de legtöbb esetben a zsidók se óhajtottak nevet adni az Istennek, csak az Adonáj szóval utaltak rá, csak feltett kalappal, a tisztelet adás jelével s a sumir és magyar meg megfordítva: levett kalappal mert csak az Istenre utalni. Az Úr szó látszott a legalkalmasabbnak arra, hogy a mindenható Hatalmat érzékeltessék a néppel.

A hatalmas katedrális, ziggurat építése és az abban végzett "tisztelet" adás, hódolás, könyörgés, áldozat hozatal mind kőbe és szokásba foglalt dogma az Isten hatalmát, megváltozhatatlan voltát illetőleg.

A másik fontos megjegyzés ehhez az idézethez, hogy ez a theologia az "egész Közel-Kelet gondolkodásának az alapjává lett" az, hogy akkor nem a zsidó idealizmus közvetítésével jutott el ehhez a Közel-Kelethez és később a Nyugathoz. Tehát nem beszélhetünk a Judeo-Christian, Zsidó-Keresztyén vallásról. Legfeljebb csak arról, hogy a zsidók is ép oly részesei lettek ennek a theológiának, mint a Perzsák, Arabok és az összes Közel-

Kélet-i népek, természetesen elsősorban a magyarok. Igazuk van így azoknak, akik nem egyedül az Ótestámentumon keresztül igyekeznek megérteni a keresztyénség "eredetét" és igaz mi-
ben létét.

Sőt, azt kell mondanunk, hogy a Zoroastriánizmus, a Jüdaizmus, a Mohamedánizmus és a Jézus tanítása ennek az Ős-theológiának a változatai, rokon törzsnek a hajtásai vagy renaissance korszerűsítései. A Hinduizmussal is rokonságot mutat, de a hindu történelem inkább azt igyekszik bizonyítani, hogy az ő vallása a régebbi és a sumir theológia csak annak a hajtása.

Találunk arra adatot, hogy a sumir nép egy más kontinensről szállot partra és magával hozta érett műveltségét. Olyan feljegyzés is van, hogy a sumiroknak már a vízözön előtt huszonöt dinasztiajuk volt. Erre a kérdésre talán Várkonyi: Sziriát oszlopai című könyvében találhatunk feleletet. Ez azomban már kívül esik a mi érdeklődésünk jelenlegi körén.

A sumir világegyetem alkotó részei: az ég és a föld. Az ég-föld szó: An-Ki jelentette a számukra a világegyetemet. Az ég és a föld között volt a "szél" (levegő, lehellet, lélek) vagy atmoszféra. Ennek a jellegzetessége mozgás és kiterjedés. Akadnak, akik a Szentháromság tanát ide vezetik vissza. - A nap, hold, plánéták és a csillagok ugyanolyan anyagból vannak, mint az atmoszféra s csak az a különbség, hogy azokból világosság árad. Az eget és a földet egy végtelen óceán veszi körül, ami mindennek a szülő anyja.

A modern tudomány teljesen megegyezik ezzel a tétellel oly formán, hogy világegyetemünk tényleg egy nagyon finom jégtengerben úszik. Ha nem lenne jég, nem tudna hozzánk jutni a napsugár "légüres" térben. Az égitestek eredete is csak találgatás ténye manapság is: egyes tudósok szerint vízből formálódtak; mások szerint egy központból áradó hélium gázból és ismét mások szerint napsugárból. Más szóval: a mai tudomány egy lépéssel sem haladt előbbre, mint sumir tudósaink.

A világmindenségben az őslétező a tenger vize volt; hogy mi volt azelőtt, az dr. Kramer nézete szerint nem érdekelte a sumir gondolkodókat. Az ég és a föld elválasztása és a világosságot árasztó égitestek megteremtése után jött a fű-fa-állat-ember teremtése. - Mindezek mögött természetesnek tartották a láthatatlan, ember feletti és halhatatlan lelki létezők jelenlétét, akik kormányozzák és vezetik a világmindenséget bizonyos meghatározott terv és előírt törvények szerint.

Érdekes itt megjegyezni, hogy a legújabb természettudományi felfedezés szerint az embernek és talán minden más élőlénynek a sejtjeiben van egy kis lerombolhatatlan "gene", fajmeghatározó; egy másfél méternyi kis "tekercs", egy negyven kötetre szóló kémiai jelekkel, utasításokkal, amik meghatározzák, hogy mi mikor és hogyan fejlődik ki az emberi vagy állati testben. A régiek megfigyelésének a lényege tehát nagyon is tudományos és a modern tudománnyal szemben való haladottságot mutat. - Hisz atomrobban-

tás,transistor rádió,prizmával előál-
lított hideg fény és nagyon gyorsan,
zajtalanul közlekedő jármű is volt -
a világ öt csodáján kívül.

A különbség tehát a sumir és
modern tudomány között az,hogy ők
"megszemélyesített" formában,talán
a könnyebb érthetőség kedvéért,adták
tantíványaik elé tudásuk anyagát.

Szerintük minden életmegnyilvánulá-
snak más vezérszellem volt,aki
azt szabály szerűen igazgatta.Erre
a meggyőződésre a földi élet termé-
szetének a megfigyeléséből következ-
tettek:az ismertből következtek
az ismeretlenre.-Voltaképen nincs itt
másról szó,mint a különbözőség vagy
változatosság tényének a megállapítá-
sáról.Ez a lényeg.

Megfigyelték,hogy az emberi in-
tézmények a mögöttük lévő emberi
tervezés és munka nélkül szétesnek,
elpusztulnak - tehát a csillagos ég
is elpusztulna felügyelet és intelligens
vezetés nélkül.Mivel azomban a világ
egyetem nagyobb, mint a föld, a mö-
götte lévő intelligens hatalomnak is
aránylagosan nagyobbnak kell lennie az
embernél. Örök életűnek is kell lennie,
mert máskülömben a világ káoszba dőlne.

A logika a hasonlatban azután oda fejlődik, hogy mivel az intelligencia egyéniséget jelent az ember esetében, ugyanilyen megkülömböztethető és megnevezhető egyénekkel állunk szemben a szellem világban is. Dr. Kramer, a nyelvész isteneknek véli ezeket az intelligens világ-igazgatókat és épen azért több isten imádatról beszél a sumirok esetében. Így népesíti be az általa görög befolyás következtében elképzelt Panteont, az istenek tanyáját. Sir Woolley azomban úgy találta, hogy a sumirok "határozottan az egy Isten hit felé hajlottak."

Miben áll akkor Professzor Kramer tévedése? Három dologban. Először is nagyon jól ismeri An nevét, bár elég ritkán találkozik vele, és nagyon jól tudhatja azt a tényt, hogy ugyanúgy, mint a zsidók, a sumirok is csak nagy áhítattal, tisztelettel és kalapemelő félelemmel említették az Isten nevét. Hogy van az, hogy ezeknek az általa isteneknek vélt intelligens létezők neveit oly könnyedén dobálja a sumir legenda, mint bármely földi halandóét - sok esetben két nevet is ad ugyanannak a felügyelőnek? Másodszor, elkerüli figyelmét az a többször megismétlődő "utalás"

az Atyára, mint teremtmőre, ami feltétlen az Egy Teremtő Istennek a fogalmát jelenti. Saját fordítását idézem:

"Istenem (egyes szám), aki atyám vagy nekem, emeld föl arcomat.

Meddig hagysz engem v e z e -
t é s nélkül?

Elűzte a gonosz szellemet: sor-
sát jobbra fordította,

Szenvedését örömmre változtatta,
Adott mellé őrző a n g y a l t."

Az idézet a Professzor Kramer által Jób-nak nevezett igazságtalanul szenvedő egyén ajkairól hangzott el és nyilván tudatában van a Mindenható Atya, a gonosz szellemek és az őrangyal tiszte közötti különbségnek.

A végzetes tévedése pedig abban áll, hogy a d i n g i r szót istennek fordítja, ami pedig mind a török, mind a magyar szótár szerint mindmáig tűndért jelent. Itt látszik meg és még sok más szó értelménél, például az Utu, szónál, ami egyszerűen Űtő, harcos hőst jelent, a magyarok szerepe a sumir szavak fordításában és a legendák értelmezésében. A kultúrtörténet módszertana szerint az az olvasás a helyes, ami 'értelmes' jelentést eredményez a dadogással szemben. - Itt azom-

ban Dr.Kramer mentségére szolgál nem csak az a tény,hogy nem tud magyarul és görögösíti mind az olvasást,mind a kultúrát,hanem az is,hogy becsületesen bevallja,hogy sumir olvasás még nagyon kezdetleges és sok kívánni valót hagy maga után.A sok 'együgyű',tehát értelmetlen szöveg teljesen lehetetlenné teszi azt,hogy a nyelvészek döntő érveket véleljenek látni a sumir vallást és kultúrát illetőleg.Nagy szükségük van a kultúrtörténész útba igazítására - ha egyáltalán vállalkoznak arra,hogy vallás és kultúr történetet is belemagyarázzanak szöveg megfejtésükbe.

Aki a magyar vallásos természetű kifejezésekkel,szokás-mondásokkal,legendákkal és tündér-mesékkal ismerős,az nagyon is otthon érzi magát a megfelelő sumir gondolatkörben: mert még ma is beszélünk legendás hőseinkről,Botondról,Toldi Miklósról avagy Gilgameshről,félünk a gonosz lelkektől,szellemeket idézünk,őrangyalokat látunk fejünk felett és tündér mesét mesélünk gyermekeinknek.Ez a sumir-magyar Panteon,de semmi esetre sem több isten hit,hanem a magyar fantázia és költői megszeme-

lyesítő erő fantasztikus gazdagsága.

.Könnyebb azt mondani és igazabb is theológiailag, hogy 'az ördög bűjt bele' es nem azt, hogy a jó Isten bünteti. Szebben hangzik az, ha azt mondjuk, hogy "felült Lackó a béresek nyakára", mintha úgy morfondírozunk, hogy a munkások ellustultak a nagy meleg miatt; vagy költőibb az, ha azt állítjuk a napról: "Visszanéz mégegyszer mérges tekintettel", mintha csak egyszerűen megállapítanánk azt a természeti tüneményt, hogy a nap vörösbe száll le és holnap szeles idő lesz. A magyar fantáziával nem ismerős tudós ebből pedig azt fogja leszűrni évezredek múltával, hogy mivel csak öntudatos lény lát, a magyarok a napistent imádták. Ebbe a hibába sok régész bele esik.

Úgy van ez, mintha valaki több isten imádással vádolná a katolikusokat azért mert szentjeik szobrait a nagy Isten templomába helyezik el.

A teremtés történetében pedig állandóan egyes számra való utalást találunk: Ő teremtetete, Ő helyezte... A Paradicsom kertben is csak egyedül Enki-vel találkozunk.-Azt se felejtsük el, hogy a nagy csillagászok földjén mozgunk, akik ismerték a csil-

lagképeket, néven nevezték azokat és nagyon jól tudták azok hatását mind az időjárásra, mind a föld termékenységre vonatkozólag. Dr. Kramernek is feltűnik az, hogy nagyon sokat foglalkoztatta a sumirokat a 'termékenység, gazdasági bőség és jólét' gondolata. A jó gazdának ismerni kell a csillagok járását ahhoz, hogy megítélhesse, milyen termést hoz az év.

Ilyen értelemben kell fordítani és magyarázni például az Inanna és Shukallituda époszt, aminek Dr. Kramer azt a címet adja, hogy a "Kertész halálos bűne." Ez a bűn abból áll, hogy a kertész meglesi és megejti a halálos fáradság miatt álmra szenderült Ég királynőjét, akit másképen Venushoz is hasonlít a tudósunk. Az Ég királynője nem találja a tetteit és ezért dühében három csapást mér a földre. Az ifjú pedig mindegyik csapás után az édesapjától érdeklődik, hogy mitévő legyen? A csillagokat is vizsgálta utasítás végett, de azok nem sokat mondtak neki. Az édesapja pedig mindháromszor azt a tanácsot adja neki, hogy menjen el testvéreihez, a feketefejű emberek városainak a közelébe, a sumirokhoz és ott majd megtanulja az isteni törvé-

nyeket.-A mese summája talán inkább az lenne,hogy a kertészkedés tudományában még járatlan és sok hibát elkövető ifjú menjen el a sumirok nagyszerű gazdasági iskolájába,ahol megtanulhatja nemcsak az öntözésnek,hanem az éghajlat milyenségének és befolyásának a titkát is.-A legenda mindig "lényeket"hord.

Később Dr.Kramer is az egy Isten hit felé hajlik,amikor Enlil védelmére kel és azt mondja róla,hogy:barátságos, atyaisten,aki minden embernek,de különösen Sumeria lakóinak (íme a 'kiválasztott nép'elgondolása)a javára és biztonságára vigyáz.Az isteni gondviselés szép tana.-Egy hymnust idéz,ami úgy állítja be Őt,mint a gonosztevők büntetőjét,akinek a tiszteletére a Nippur-i Ekur nevű nagytemplomot építették - és mint mindenben jelenlévő nagy Hatalmat. (Az Isten mindenütt jelenvalóságának a tana.)Ez a hymnus azomban nemcsak az Isten tulajdonságait írja le,hanem bizonyosság a "jelenlétére" is.

Íme az óda az Isten dicsőségére: Szava szent,parancsa végtelenbe ható; kijelentései megváltozhatatlanok;mindenkinek a sorsát meghatározza;a szeme mindent lát;minden titkot olvas;aki tökéletességre viszi a földi uralmat:hatalmat ad és irányítja az uralkodót;

aki előtt fejet hajtanak a föld urai és a lelki hatalmasságok megalázzák magukat – aki nem tűri a gonosztevőt, akinek a törvénye olyan erős, mint a meny boltozata.

Templomában a törvény és a szertartás erőt képviselnek: senki se bírálhatja azokat; szeretete az egekig ér; imádság, könyörgés hangzik benne; ünnepei gazdagok, tárházai boldogítják a hívőket: Enlil háza a bőségnek a háza. Ekur, a drága kövekkel ékes templom; magasztos, föl-emelő szentély, hangulata hasonlatos a csillagos ég hatásához; híres messze földön; a királyok mind ide hozzák ajándékaikat; itt imádkoznak, könyörögnek és itt kérnek tanácsot. (Op.cit. 43-44 o.)

Ezek után nem lehet azon csodálkozni, hogy maga a Professzor Úr is úgy kiált fel, hogy: "a sumir nép imái és zsoltárai semmiképen se maradnak a zsidó nép prófétáinak az imái mögött!"

ERKÖLCSTAN

A Nippúr tábla szerint az Isten "rátette" az emberre a salyát képét és meghatározta sorsát vagy szerepét. Az életnek a célja az, hogy megismerje az isteni törvényeket, azok szerint éljen, az Isten dicsőségére templomot és szentélyeket építsen és Őt szolgálja.

Sukallitúda így énekel erről:

Szemeimet, amin álltam: a mező
felé fordítottam,

Tekintetem az égre, a keleti csillag-
ra emeltem.

A beszédes egekből vészjelet olvas-
tam.

Ott láttam, hogy követni kell isteni
törvényt;

Észbe vettem az isteni határozatot.

"A sumirok salyát feljegyzéseik szerint, nagyra értékelték a jóságot, az igaz mondást, a törvényt és rendet; az igazságosságot és szabadságot; méltóságot és őszinteséget, irgalmasságot és könyörületességet. Írtóztak a gonosztól és hamisságtól; a törvényteleniségtől és rendetlenségtől; igazságtalanságtól és elnyomástól; bűnözéstől és perverzítástól; kegyetlenségtől és könyörtelenségtől." (Kramer, op. cit.)

Nanse hymnusa így összegezi az erkölcsi tanítást a király számára:

"Légy igasságos a szegényhez,adj hajlékot a menekülőnek és véd meg a gyengét."

Feltűnő az, hogy több utalást találunk a "menekültre", amit én úgy érzek, hogy inkább a híres magyar vendégszeretetre utal; az utas vagy az Ótestamentum "idegen"-ének, "jövevényének" a befogadására és megvendéglésére utasít.

Törvény, utasítás, tanítás, tanács szabad akaratra, szabad választásra enged következtetni s ennek következtében érezték az erkölcsi felelősség súlyát. Bölcselők olyan nehéz erkölcsi problémákkal birkóztak, amit még ma se tudunk megoldani. - Azt, tudni illik, hogy a gonosz szellem, a gonosz az emeberi élet tartozékának látszik, de Istent még sem lehet felelőssé tenni azért, illetve az ember nem bújhat ki a felelősség alól. Azért az ember a saját sorsának a kovácsa: Ki mit tesz, magának teszi, mondja a magyar közmondás is.

Az Intrikusnak, a Kisértőnek, a Mefisztónak (nem a rettenetes Sátánnak) a jelenléte és szereplése arra enged következtetni, hogy az Isten próbatételnek

szánta a gonoszt, ami az ember egyéniségét kifejleszti, erősíti és tökéletesebbé teszi. Emlékezzünk Jézus szavaira: Legyetek azért ti tökéletesek, mint ahogy a ti mennyei Atyátok tökéletes!

Az ítélet súlyát, vagy lelki ismeret furdalást érez, ha: bűnben jár, áthágja az elfogadott normákat, megszegi az egyezményt, szereti a gonoszság tanyáját, hamis mérleget, mércét használ a piacon; ha sokat eszik, sokat iszik (tiltott ételből vagy káros italból).

A szabadulás nemcsak a megfordulásból, megtérésből áll, hanem a jónak a szorgalmas gyakorlásából: vigasztalja az árvát, adja férjhez az özvegyet, rontsa a hatalmas erejét s adja át a hatalom gyakorlását a gyengének (alázatosnak) a kezébe. – Az alázatosok, a gyengék örökségül bírják a földet.

Nagyon modern elgondolás az a tanács, hogy hagyja hátra, felejtse el a múlt hibáit (Ótestámentum: Megbocsátom, elfelejtem a bűneid) és kezdjen az ember egy új életet. – Ujjászületésnek is nevezhetjük. – A lélektan megfigyelése szerint a fel nem oldott bűnösségi érzés sok komplikált betegséget idéz elő.

A házastársi vagy családi erkölcsre vonatkozólag hadd idézzek egy kedves kis balladát, ami talán átmelengeti a magyar

hagyományok őrizőinek a lelkét:

Nunbarségünű. a nagymama, öreg asszony vagy boszorka férjhez akarja adni a tündér szépségű hajadont, Ninlilt Nippur város uraságához, a dalias ifjú Enlilhez.

Persze, ez a történet oly régen történt, amikor még ember se járt a földön, hanem óriások laktak a városban. Az öreg asszony imígyen oktatja a legényfogásra a tündérszép hajadont:

Tiszta vízű patak partján a leányzó
lábát mossá, mossá.

Arra sétál Enlil úrság kora reggel
ingó járásával.

Az úr szeme megpillant, az úr szeme
rád villan;

Nagyra látó Enlil, nagyságos úr rád-
tekint.

A leányzó megfogadja a tanácsot
és a'szerint cselekszik:

Tiszta vízű patak partján a leányzó
lábát mosta, mosta,

Merre sétált Enlil úrság kora reggel
ringó járásával.

Tüzes szemű ifiúr, tüzes szemű ifiúr
Hegyek felől meglátta, Enlil úrfi meg-
leste;

Amint juhát őrizte, a leányzót meg-
lepte:

Szerelemről szól neki, de a leány
megveti.

Enlil tovább nóggatja, de a leány
nem hagyja:

Kicsiny vagyok én még, legény
hozzám nem ért;

Ajkam gyenge rózsa, nem nyilik a
csókra.

Erre az ifjú az íjj hordóját kérdezi,
hogyan mitévő legyen? Ez a tanácsos azt a
tanácsot adja neki, hogy csalogassa a le-
ányzót egy csónakba, ahonnan nem tud el-
menekülni. - Ez meg is történik és így En-
lil magáévá teszi a leányzót.

Ez azonban erkölcsi kihágásnak szá-
mit, amit még a város urasága se úszhat
meg büntetés nélkül. - A hét sorsdöntő jó
szellem körülfogja őt a Kiúr templomban
és így ítélik felette:

Erkölcstelen vagy Enlil: takarodj a
városból;

Nunamnir, te erkölcstelen, takarodj a
városból.

A kitakarodás azonban nagyon egy-
szerű száműzetés lenne, de a hely, ahova
le kell szállania, már szomorú hely: a Póköl,
ahol nincs felette pásztor, az a hely, ahol
mostmár feleségével és két fiával lakoznia
kell.

Nagyon értékes Badiny Jós tanár
úrnak az a felfedezése, hogy minden ne-
gyedik évben a göncölszekér rúdja be-

hatol a fiastyukba és oly nagymérvű sugárzást hoz létre, hogy felfokozza az egész föld termékenységet. Badiny Ős szerint ennek a különleges termékenységi hatásnak a tudatában rendezték meg a görögök minden negyedik évben az olympiai játékokat, de közel sem azzal a céllal, hogy egyik vagy másik ország erős atlétáival dicsekedhessen és elsőnek vagy másodiknak érezhesse magát a szomszédai között, mint azt manapság teszik a nemzetek, hanem azért, hogy kiválogassák az erős és egészséges ifjakat és azokhoz feleségül adják a szintén kiválasztott veszte szüzeket. Ezek az első szülött gyermekek képezték a kiváló vezető gárdát az élet minden terén.

Ma is tartunk olympiai játékokat, illetve versenyeket és szépség versenyeket, de nem jut eszünkbe az, hogy összepárosítsuk ezeket a kiválóságokat. Azt is érdemes kihangsúlyoznunk, hogy a görög gondolkodás is, sumir mintára, előnybe részesítette a szellemi és lelki kiválóságokat a testiek felett. A sumir életben első helyen volt a tudás és bölcsesség, de mintha

Róma megfordította volna a hangsúlyt és azt mondotta:ép testben ép lélek és ezzel megpecsételte évezredek tartalmára a nyugati ember érték ítéletét:a testet helyezte az előtérbe és elhanyagolta a lelket.

A rómaiaknak elég volt az edzett katona,aki tudott harcolni és lopni.Ezzel azután az erkölcsi züllöttséget is elindította.

Így a házasság nem volt két szerelmes ifjúnak a m a g á n ügye, hanem a fajfenntartás kötelessége. Az a közösség azután,amelyik ezt a szokást meghonosította,arról is gondoskodott,hogy az ifjú pár fel is nevelhesse az egészséges utódokat:házat épített nekik és kelenyével,nász ajándékkal ellátta őket. Az eredmény az volt,amire Bobula Ida utal,hogy á l t a l á n o s volt a jó l é t.Ósi magyar falvakban még mindig divatos az összeboronálás, a nagymamák okos szeretete által.A nászajándékok is elég nagy segítséget nyújtanak az életben való elinduláshoz.

Azután következik a család v é d e l e m:a menyecske fejkenőbe megy a templomba és a menyecskék padjában ül.

A házasságra lépésnek mindig volt feltétele. Ma: a vérvizsgálat eredménye - ami ismét az egészséges utódok létrehozását célozza, legalább is a vérbaj tekintetében. Az elválások nagy száma és a tömeg nevelés azután elront mindent.

A mai heblehurgya életben, amikor a házasságra lépés és nem házasság kötés csak egy szerződés aláírásából áll egy állami tisztviselő előtt és amikor az elvállás hasonlóan egyszerű egy bíró előtt, akkor csak a házasságról beszélhetünk, a vér követelményének az egyszerű kielégítéséről, de nem házasságról, azaz család alapításról és az eredménye egy minden tekintetben degenerált társadalom.

A nő kényszerül az anyaság vállalására sok oknál fogva, de a férfinak vállalni kell azt saját elhatározása folytán. Vannak, akik nem vállalják. Atyákat a társadalomnak akarni és nevelni kell. Az első lépés természetesen az Isten, a Teremtő Atyaságának, mint eszménynek az elfogadása és azzal együtt a fiúság otthoni felelősségének a vállalása. Jó fiakból lesznek jó apák!

A CSILLAGOK TÖRVÉNYE

A tiszta i s t e n i törvények
hazája: Kullah.

Idézzük a 19-ik zsoltárt, a felül-
múlhatatlan szépségű sumír dicshym-
nust:

Az egek beszélők Isten dicsősé-
gét és kezének munkáját hirdeti az
égboltozat.

Nap napnak mond beszédet; éj
éjnek ad jelentést.

Néma szó s nem beszéd az,
melynek hangja nem hallható:

De ezek szózata kihat a földek-
re és mondásuk a világ végére. A nap-
nak sugara nem hosszabb őnáluk.

Boldog, mint vőlegény, ki erővel
futhatja pályáját.

Az ég egy szélétől fordul a
másikig; és nincs mi bújhatna hevétől.

Az Úrnak t ö r v é n y e
tökéletes minden mértékkel: lelket
elevenít; bizonyosság tétele nem inog,
az együgyű is bölcs leend.

Rendelési helyesek, szívet vidá-
mítók, mert az Úrtól jönnek; parancsa
érthető, felnyitja a szemeket.

Az Úrnak félelme erőt ad, szilárd
fundámentumot jelent; ítélete
igazság, nincs benne változás.

Jobb ez az aranynál, a finomult aranynál; édesebb a méznél, a csörgett méznél;

Még szolgálid is intik s ki megtartja azt, jutalmát megkapja.

Tévedést ki láthat, titkos bűntől mentes ugyancsak ki lehet?

Ha szándékod jó lesz s rabja bűnnek nem vagy, akkor leszen dolgod ártatlan és boldog.

Azért, Uram: legyenek kedvedre szájamnak mondási, szívemnek érzése előtted jó legyen: így kösziklám, megváltóm benned felismerem.

Lehet-e komolyabb gyakorlati vallásos életről beszélni, mint a törvénynek megtartásáról?—A sumir törvényeket nem a városatyák, nem a parlamenti — felső és alsó házi képviselők, törvényhozók hozták s nem királyok adták, hanem a csillagászok, a tudós mágusok kiolvasták a természet nagy törvény könyvéből.

A tiszta ész logikája volt a módszerük. Így okoskodtak: Az ember része a teremtettségnek és pedig annak k é p m á s a, amit Kálvin "olygo cosmosnak" nevez s amit a Teremtéstörténet Isten

"kepmásának" nevez s azért a nagy világ törvényei szerint van mind testi, mind szellemi élete berendezve. Következés képen annak a törvényei szerint kell neki is működnie.

Ilyen értelemben ezek a törvények "testhez állók, természetesek, igazságosak, rokon-lélek szüleményei." Lelke mélyén ismeri ezeket és jónak találja őket. A megtartásuk nem probléma, mert erőt, életet, egész-séget és szabadságot jelent. Nem kell rendőr, csendőr, katonaság, államhatalom a keresztül erőszakolásukra.

Ez az egyik fontos üzenet a modern kor gyermekének, mert ez a gyengéje és ezért sokat szenved: hozz igaz, egész-séges és igazságos törvényt és az ellen majd nem fogsz lázadni. Az ember-csinálta: az egyiknek kedvező, a másikat terhelő törvények ellen lázad mindig a nép.

A sumirok életében nem lázadást, hanem törvényt dicsóító hymnuszokat találunk s azért abban található haladottságuk, bölcseségük és velünk szemben való előnyük.

"O Suméria, hatalmas föld, a világ hatalmas területe,

Örök világosság hazája: kelet-től nyugatig minden néphez eljut

i s t e n i törvényed;

Isteni törvényid magasztos,
erősek;

Szivszerint jóságuk vetekszik
tengernek mélyével."

Az Úr városára mondott jókívánság pedig így hangzik: "Tökéletesé tett isteni törvényid jó végre jussanak!"

Az isteni rendelkezések annyira fontosak (150), hogy azokat egy kedves kis legenda keretében ajánlották vagy tanították a népnek vagy az iskolás gyermekeknek. A legenda így szól: Erech királynője, Inanna nővelni akarja városának jóllétét és boldogságát - és azért is, hogy nevét hiresebbé tegye: elmegy személyesen a sumírok ősi fővárosába Eriduba, ahol a Bölcsesség Ura, Enki, Inanna atyjaura a feledés mélységében, Abzuban éldegél. Enki "ismerős az istenségek érzés világával" és féltékenyen őrzí az isteni törvények tábláit. Ezeket kell jó szóval vagy cselfogással Inannának megszerezni városa részére.

A csalfa hercegnő a lakomán leitatja atyjaurát s az nem tudva mit csinál, utasítja szolgáját Isimudot, hogy adja át a táblákat kedves kis lányának.

Pillanatot nem késve ég-hajóba száll Inanna és hetedhét országon házába száguld. Azaz: száguldana, ha közben kijózanodott atyjaura hét sárkányt nem küldene utánna Isimund vezetésével. Útját állják ugyan már az első állomásnál s alkudoznak vele, hogy talán visszaadná kincsét. Cselvetés helyett mostmár erőhöz fordul a szépségés hercegnő és hűséges szolgáját, az erős Ninsuburt uszítja sárkányra, szolgára. Jó ügyért, Istenért harcát ez megvívja s urnőjét házába szállítja.

Szépséges királynő, egyenkint nagy gonddal kibontva, Istennek törvényét népe elé adja...és még máig is boldogan élnek, ha meg nem haltak. (Mert így fejeződik be a régi magyar mese!)

A sumir hallgatta a szférák zenéjét, érezte a nap-éj változásnak lüktető ritmusát, figyelte a csillagok járását, értette a nap és hold erejét s számolta a csillagképek mozgását. Az angol nyelvű tudósok azért "astral" társadalomnak, a csillagászok népének nevezték őket. - A magyar puszták lakóinak, birka pásztorának a csillagos ég volt az útmutatója: tudta, hol az északcsillag helye és ahhoz szabta

útját.-A bethlehemi pásztorok is a csillagos ég alatt kapták az utasítást.

A székelynép még mindig a csillagos égből, a Tejúton várja Csaba királyfi jövetelét.-A baj azomban ott van, hogy elszakadva az ősi törzstől elfelejtette azt, hogy a csillagos ég erőt, összhangot (magyar mivoltot) és békét eredményez az ember lelkében, összeköti őt a Teremtőjével. Így Csaba királyfit nem "várni" hanem látni kell a megváltó képében: Jézus követésében, mert ő tanítja és képviseli ezeket az életadó törvényeket még máig is. Ez a magasabb rendű élet-ismeret legyőzi a primitív, anyagias ellenséget.

A világmindenség intelligenciájának, rendjének nemcsak a megértése, de a gyakorlati életbe való átvitele volt a sumir társadalom évezredekig tartó vonzó ereje és hatalma.

Nem vallás ez, hanem tudomány. A magasztos ideálok követése az ember szellemének a mindennapi tápláléka; nem nyughat meg az ember lelke másban, mint az Istenben. "Az én lelkem szép csndesen nyugszik csak az Úr Istenben, mert Ő nékem erős kösziklám, szabadítóm és mentsváram!"

Aki az isteni törvényeket ismeri, tanítja és képviseli, az nem lehet más, mint az Istennek a szolgája – nevezzék az királynak, mágusnak vagy főpapnak. Az Isten nemcsak teremő és gondot viselő jó Atya, hanem törvényadó Úr is. A kormányzás munkáját is Ő végzi törvényein keresztül. Ő minden embernek és minden népnek egyformán Atyja és törvényadó Ura. Ez az igazság és ebből folyik az igazságosság. Ez követeli az egyenlőséget és ebben rejlik a testvériség tudata is. Azért ilyen istentudat hiányában nem lehet se jól, se igazságosan kormányozni. Ez az Isten országa. Ebben Isten a főszereplő.

Ennek a tudatában mondja Cyrus:

A nagy Isten kezembe adott minden országot. Ezért épített templomot, ezért imádkozott és ezért mutatott be áldozatot a nép előtt. Cyrus hálaadását így írja le Sir Woolley: "Hogy az Istent Jehovának vagy Nannának hívták, azzal Cyrus nem törődött. Egyetlen gondja az volt, hogy a leigázott népet elégedettnek lássa és ezért mindenütt előmozdította az istentiszteletet, bármilyen formában

is lett-légyen az. Az Úr városában a templomok - ebben az előítélet nélküli nagyvonalú perzsa uralomban újra életre keltek." (Káldeától Ister-Gamig, 112 o.)

"Az uralkodás mindig 'isteni rendelkezés' volt és az uralkodó 'isteni küldött.' Vagyis a theokratikus kormány formát találjuk meg mindenütt." (Op.cit. 114)

A papok - a mágusok szerepe.

A pap ajkai őrzik a tudományt, mondja az Ótestámentum.

"Az Achemanidák és perzsák sem tudtak elzárkózni a sumir kultur- és vallási hatás elől, hiszen a mágus-papok a sumír tradicionális tudás t u d á s t viszik magukkal és ennek tulajdonképeni eredete Babylonban van. A mágusok uralnak mindent - hiszen a tudás a valóságos hatalom, és az náluk van..."

Ők voltak a királyok tanítói.

Herodotos: A mágusoknak a méd királyi udvarban igen nagy befolyásuk van. Tanácsaikat minden államügyben figyelembe veszik.

Danaskosi Nicolaos pedig azt állítja, hogy "Kyros jogot és az igazságot a mágusoktól tanulta."

Plátó szerint is mágusok nevelik a perzsa királyi hercegeket.

Cicero - Philoval együtt mondja:
"Perzsiában senki sem lehet király anélkül, hogy előbb a mágus-oktatást, a mágus nevelést meg ne kapná." (Ibid).

Demokrácia, népuralom: csak a tudatlanság hatalom bitorlása lehet Isten-félelem és az Istennek való engedelmeskedés nélkül!

A Theokrácia

pedig így fest: Eleddig a legrégibb törvénytáblán, Ūr-Nammu kódexén a következő "bevezetést" találjuk: Miután a földet megteremtette és Sumer földjének és Ūr városának a sorsát eldöntötte, An Nannát jelölte ki védőszentjének. Egy napon Nammu Urat választotta ki az Isten arra, hogy Sumeriában és Ūr városában uralkodjék, mint az Ő földi képviselője.

Nammu Ūr Nanna védőszent segítségével legyőzte Namhanit, Lagash királyát és vissza állította Ūr előbbi határát. A békességes időkben azután alkalma nyílt a belső reformok véghez vitelére. Első sorban is elűzte az ökört, birka és szamár tolvajokat. Azután bevezetett és szabályozott tisztességes mérleget és megmészárolhatatlan mércéket. Vigyázott arra,

hogy az árva ne essék a gazdag martalékává; hogy az özvegyet ki ne zsarolja a hatalmas; hogy akinek egy sékel vagyona van, el ne veszítse azt azzal szemben, akinek egy minája (60 sékel) van.

A legnagyobb jelentősége azonban abban van ennek a törvény táblának, hogy csaknem kétezer évvel az előtt, hogy a bibliai törvénykönyv még mindig a fogat-fogért primitív törvénykezést gyakorolta, a sumir király már sokkal "emberségesebb" törvényt hozott azzal, hogy pénzbüntetést szabott ki testi retorzió helyett: az egyik láb elvesztéséért 10 ezüst pénzt, csont törésért 60 ezüst pénzt, orr levágásért két-harmad ezüst pénzt.

Törvény és igazság központi fogalmak voltak Sumériában mind elvben, mind gyakorlatban és átittatták az egész társadalmi és gazdasági életet. (Kramer op.cit. 95 o.)

A theokráciának az a nagy előnye, hogy az igazságosságot igényli az Isten atyai mivolta által: az Atyaisten minden teremtményének egyformán atyja és minden gyermeke egyformán kedves előtte. Előtte nincs személyválogatás vagy fajgyűlölet. Háborúnak

így nincs igazolása, nincs jogosultsága és nincs helye.

Másodszor: bátorságot ad a vezetőségnek, ami felmérhetetlenül fontos a gyáva, megalkuvó mai világban. Az Isten adja a hatalmat és segítséget az ellenfél ellen. Ez a bátorság és gerincesség jellemezte a sumir uralkodókat s ez magyarázza meg igazságos uralkodásukat. Őket nem lehetett megvesztegetni vagy megfélemlíteni semmiféle érdek szövetségnek vagy érdekelt hatalomnak, mert érezték, hogy ők is ítélet alatt vannak és az igazság, becsület oldalán van a legfőbb Hatalom.

Modern királyok, elnökök és államférfiak irigyelhetnék ezt az életért való felelősség érzést, amit ez a gondolkodás eredményez és ami által elejét vehetnék vérengző háborúknak. Gilgamesh lehetne még ma is eszményképünk. Példája előttünk áll.

Kish városának a hatalma igen megnövekedett és azért annak királya, Agga felszólítja Gilgamesht, Erech királyát és Kulláb urát arra, hogy hódoljon be neki és fizessen adót. Gilgamesh először a vének tanácsa elé viszi a nagy kérdést: megadják magukat és vállalják az adófizetést a béke kedvéért

vagy pedig fegyvert fogjanak? A vének a béke mellett foglalnak állást megalázás árán is. Az alsó ház, a fegyvert-forgató férfiak tanácsa pedig a háború mellett foglal állást. Öt-tíz napon belül ott áll Agga hadserege Erech kapuinál. Gilgamesh azomban megegyezik vele és békében távozik a hadsereg. Gilgamesh Inanna kedvenc hőse lett.

A közerkölcs

Az államháztartás rendbe hozatalára és rendben tartására sok követendő példát olvashatunk a sumir uralkodók történetében, amiket az Isten iránti felelősség, a nép érdekében való kormányzás és az istentudattól kapott bátorság tesz érthetővé a mai ember számára.

Urunkagina (Kr.e.2400) azzal dicselkedett, hogy visszaállította az igazságot és a szabadságot a régóta elnyomott népnek; elzavarta a minden lébe kanál és basáskodó tisztviselőket, véget vetett a kizsákmányolásnak, megvédte az özvegyet és az árvát.

Az Isin-i Lipit-Istar új törvénykönyvet adott ki és azzal büszkélkedett, hogy őt azért tette meg uralkodónak An, hogy helyre állítsa az igazságot, ki-elégítsen minden panaszt; hogy leverjen ellenséget, lázadót és jólétet teremtsen.

Több sumir királynak a hymnusa hasonló magas erkölcsi felfogásról tesz tanubizonyságot.

Természetes, újra hangsúlyozzuk, hogy mind ezek mögött állt az isteni jószág és igazságosság tudata: Ütő és Nanshe voltak az erkölcsi élet szentjei és felügyelői. "Az Isten szeme mindent lát" s azért a büntetést vagy a jutalmat senki se kerülheti el.

JÉZUS TANÍTÁSA

A keresztyénség élet - és nem szertartások gyűiteménye, mondotta Ravasz László püspök. Eadiny Jós Ferenc pedig úgy találta, hogy az ősmagyar vallás kifinomult formában a Názáreti Jézus tanításában élte túl az évezredek viharát. Oswald Spengler is megállapította azt, hogy a keresztyénség keleti eredetű s szerinte a keleti ember lényeges tulajdonsága az anyagiak "megvetése". Ez látszik alapvető fontosságúnak Jézus tanításában: Ne gyűjtsetek magatoknak kincset a földön; jer, kövess engem és kincsed lesz a mennyben; minden tanítvány sokkal többet nyer, mint amennyit látszólag veszít, ha őt követi; nem az anyagiakkal való bővölködésben áll az embernek az élete; a gazdát, aki megnagyobbítja a csűrét, hogy több java legyen "holnap", bolondnak nevezi.

A Máté kommentár írása közben úgy találtam, hogy Jézust a farizeusoknak a modern történelmi matérializmussal vetekedő anyagias világnézete adta halálra. És nem a bűnökért való áldozat kívánalma. A bűnből ujjá kell születni!

Az anyagi világ rendeltetése csak az, hogy az embert e testben megtartsa addig, ameddig el nem kéri a lelket belőle. Az anyagiakat hálával kell venni a Teremtőtől, meg kell azokat becsülni és élni kell velük. Egy orvos, dr. Jankay László mondotta: Gondját kell viselni ennek a testnek, amit a jó Atyától kölcsön kaptunk. - A testet is csak használni és nem "kihasználni" kell. Azután letesszük s így mi életben maradunk.

Jézus tanítása utólérhetetlenül bölcs, amikor kimutatja, hogy az anyagi jóknak a "természetes" módon való hasznélvezete - és nem birtoklása - veszi elejét mind a lelki, mind az abból következő testi betegségeknek: Ne aggódjatok a ti éltetek felől, hogy mit igyátok, vagy mit egyetek. Tekintsetek az égi madarakra, amelyek nem vetnek, nem aratnak, sem csürbe nem takarnak és mégis a ti Mennyei Atyátok eltartja őket. Nem különbek vagytok-e ti a verebecskénél?! Afelől se aggódjatok, hogy mibe öltözzetek. Tekintsetek a mező liliomaira: nem szőnek, nem fonnak, mégis a ti Mennyei Atyátok jobban felékesíti őket, mint ahogy Salamon felékesíthette magát minden gazdagságában és dícsőségében.

Dr.F.Stanley Jones az "aggodal-
mat" tartja az emberiség első számú
ellenségének - amit az orvos tudomány
ma már száz százalékban igazol.Tehát
egy olyan államhatalom,amelyik bizton-
ságos életet nyújt polgárainak úgy,ahogy
a sumirok tették:megvédték az özvegyet,
árvat a zsarnoktól és az alázatosak kezé-
be adták a hatalmat,bizonyára megadta
egy egészséges társadalom alapját.Ez az
Isten országa a földön - amiért bizony
érdemes lenne Jézustkövetni!Nem kom-
munizmus ez,mint ahogyan sokan szeret-
nék beállítani:hanem az Atya iránti fele-
lősségen épült szabad gazdasági rendszer.
"Keressétek először az Isten országát
és annak igazságát és mind ezek magadat-
nak néktek!"

A szellemi és lelki javak legelső hely-
re tévése a kulcsa annak,hogy egy egyen-
súlyban élő társadalmat létre hozzunk.
A juhász és a gazda versengése és jóked-
vű kibékülése,egymás értékének az elis-
merése,mindenkor élő tanítás ennek a
"billegő" társadalomnak,amelyben hol az
arisztokraták,hol a földbirtokosok,hol
a gyártulajdonosok,hol az üzlet emberek,
hol a proletárok vannak túlsúlyban és a
társadalom minden rétege szenved.Az
egyensúlyt csakis kizárólag az "Isten

fiai" hozhatják helyre: Ez a világ nyög, hiába valóság alá vettetett és várja az Isten fiainak a megjelenését...azokét, tudni illik, akik az Istent Atyjuknak nevezték, mint Jézus és a sumirok.

Jézust az tette Messiássá, Megváltóvá, hogy teljes egészében magára öltötte ezt a gondolkodást, a földi életnek ezt a megváltozhatatlan igazságát: ismerte, tanította és példájával igazolta azt. Ezért nevezték a zsidók Mágusnak s ezért volt képes csodálatos gyógyításokat véghez vinni. Kultúr és nem vérrokonságról beszélünk itt, mert ez a kultúra, amelyik azt mondhatja magáról, hogy "én vagyok az út, az igazság és az élet", azt is mondhatja, hogy nálam nélkül semmit sem cselekedhettek...és hogy nagyobb dolgokat is véghez vihettek - erősebb minden vérségi kapocsnál akkor, amikor egy új társadalmat, egy új országot akarunk létre hozni, vagy megmenteni, megváltani. A magyaroknak a kultúrájuk hódította meg és olvasztotta be a jövevényeket és nem a vérük hasonlósága. Azért ezt a kultúrát kell képviselni és kihangsúlyozni minden magas kultúrájú népnek. -Mert ebben van a megváltás és nem a kard kihúzásában! Ezt tanítja nekünk a Békesség Fejedelme, (Gilgames és Ézsaiás a Szenvedő Messiásról).

VALLÁS ÉS ÁLLAM

A közhasználat és a modern történelem az egyház és az állam viszonyáról beszél. Ma azonban, az egyház tagozottsága miatt, nem tudunk sok értelmes, azaz megoldható problémát felvetni. - Nagyon fontos dolgokat mondhatunk azonban a tényleges problémáról: a vallás és az állam viszonyáról.

Idézem először is Badiny Jós történelmi megállapítását: "Én azt hiszem, hogy a Pártus Birodalom végét a vallási megnemértés okozta, mely az azonos etnikum különböző népei között keletkezett. Hasonló helyzet adódott itt, mint 300 évvel később a nagy Muhammad hívei és a zsidók között található. Vagyis, egyazon fajta - különböző vallási felfogás miatt - szétválik, vagy egymás ellen fordul.

Ne felejtsük el, hogy a Pártus birodalom lett örököse az aqueménidák vallási viszályának, amikor is a cyrosi "mágus örökség" összeütközött a Zoroastert követő mágusok tanaival.

A Pártus birodalom megszüntetése így a keresztényi békességre való törekvés volt s a király, aki ezt tette, csak selyát magának kereste meg a békessé-

get. Népének nem.-Mennyivel magasabb rendű gondolkodása volt Ardashírnak, amikor népének nemcsak anyagi, hanem lelki jólétéről is akart gondoskodni. Fiának - Sápornak - azt mondja: 'Ne feledd fiam, hogy országodnak és vallásodnak a védelmezője vagy. E kettő egymástól elválaszthatatlan. Egy uralkodó kegyelem nélkül tiranus és egy nép hit nélkül egy borzalmas gyülekezet. A vallás létezhet ország nélkül, de egy állam nem maradhat meg akkor, ha nincs vallása.'

A pártus Kamszár csak magára gondolt s elhagyott népe tragédiájának fő oka abban volt, hogy nem sikerült megtalálniok azt az összetartó erőt, amit ma úgy nevezünk, hogy 'állam-vallás'. S hogy Ardashír szavai még ma is érvényesek, azt bizonyítja Izlám, a Júdaizmus és a kínai buddhizmus ma is létező és imponáló hatalma." (Kaldeától Istergamig, 161 oldal.)

Berzsényi Dániel azt a megállapítást tette, hogy "Minden ország támasza, talpköve a tiszta erkölcs, mely ha megdől, Róma ledől és rabigába görbed."

A tiszta erkölcs hátttere és támasztéka mindig és mindenütt az igaz vallás volt és lesz.-Így világos előttünk a nagy és hatalmas birodalmak bukása-

nak az oka és hogy mi lehet a kis nemzetek feltámadásának és hatalomra jutásának a titka. Igaza van Papváry Elemérnek, amikor azt a tanácsot adja: "Magyar! Legyen hited és lesz országod."

Az is érthető tehát a modern történelmi eseményekből, hogy ha egy leigázó nagyhatalom le akarja törni a leigázott nép ellenálló erejét, először a vallását igyekszik alá aknázni hitetlen tanítással, nevetségessé tétellel vagy a tudományba vetett hittel, mint vallás pótlékkal.

Sok modern tanító is azt vallja, amit a régi sumirok. A próféták, Kálvin János és Barth Károly szerint a vallás képviselőinek az a feladatuk az állammal szemben, hogy annak vezetőit bírálják a vallás zsinórmértéke szerint, azaz, hogy "igazságos" uralkodásra kényszerítsék az uralkodót. Kálvin szerint nem csak szabadságában áll, de kötelessége is a népnek az, hogy a közjó érdekében fellázadjon egy zsarnok ellen.

"Adjátok meg a császárnak azt, ami a császáré és Istennek azt, ami az Istené!" Jézusnak ezek a szavai megadják azt az egészséges egyensúlyt a vallás és állam között, aminek meg kell lenie az ember teste és lelke között. Ez is az ősi sumir gondolkodásnak a bölcsesége.

EGY S MÁS A KULTÚRTÖRTÉNETI MÓDSZERTANRÓL

A kultúrtörténeti vizsgálódásokat, tudomásom szerint, Gumplovicz Kultur-geshichte című munkája indította el és legkiválóbb képviselői lettek annak Oswald Spengler: A Nyugat bukása és Várkonyi Miklós: A Syriát oszlopai című igen értékes tudományos munkák. - Ez utóbbit minden művelt magyarnak ismerni kellene. Sok eleddig megfejtethetetlennek látszó problémát megold. Nagyon kitágítja az embernek a gondolkodási körét. - Csak egy érdekes döntő érvet emelek itt ki a darwinisták ellen belőle: a majom csak négyszázezer éves, az ember pedig legkevesebb négy millió (ha nem két billió) éves. - Így csakis az ember lehetne a majom őse, ha különben ezt Darwin egyáltalán állította volna. De nem állította. Csak azt a tételt állította fel, hogy a fajok megváltoznak és csak a darwinisták szöttek maguknak vérmes reményeket arra nézve, hogy némely embert az orángutánokkal hozhatnak rokonságba a felettük való uralkodás igazolására.

Ezzel szemben a kultúrtörténelem azt a megállapítást tette, hogy az emberrel mindenkor kultúrája magaslatán találkozik. Olyan alkotásokkal, mint a bangóri

nagytemplom, a csílei nap-templom, amit Várkonyi legkevesebb százötven ezer vagy másfél millió évre tesz és tökéletesebb építménynek tart, mint Salamon templomát. Ugyanott óvóhelyeket is talált atomsugárzás ellen. - Érdekes dolgok ezek és arra intenek, hogy nagyon sokat kell az embernek tanulni és tudni, mielőtt végérvényesen nyilatkozik az emberiség primitív vagy civilizált mivolta felől bármely korban is. Nyíltan utalok itt azokra, akik a magyarokat például ázsiai barbároknak nevezték.

Ilyen távlatok után a hat-nyolc ezer éves sumir történelmi távlatban nem igen beszélhetünk kultúrák, vallások "eredetéről", mint például Professzor Kramer: "A történelem Sumériában kezdődik," amikor magának a népnek az eredetéről is csak "találgat"-ják, hogy a tengeren túlról jött, hegyi lakó volt azelőtt s maga a nép ilyen feljegyzéseket hagyott hátra, hogy huszonöt dynastiára tekint vissza az özönvíz előtt s hogy volt olyan király, aki szerette olvasni a vízőzön előtti irodalmat - amit egyesek Kr.e. 9000 évre tesznek.

Olyan "kis" összefüggő területen, mint Ázsia-Európa csak ugyanannak a kultúrának a kisugárzásáról, (Father Smith)

kivirágzásáról, lehanyatlásáról (Spengler) és ujjászületéséről beszélhetünk. Az ázsiai sumir, babyloni, akkád, perzsa, föníciai, görög, római és európai kultúrák egysége ma már világos a kultúrtörténelem előtt. Várkonyi pedig még hatalmasabb tér és időbeli távolságokban is talál összefüggéseket.

Ezeknek az összefüggéseknek és a kultúrák eredetének a kutatásában a kultúrtörténelem épít a régészeti kutatások, az embertan, a történelem és az összehasonlító nyelvészet adataira. Sajonos a leggyengébb érveket a nyelvi hagyományok szolgáltatják, mert a nyelv megy át a legtöbb változáson: találmányok vándorlásával a nevük is vándorol s népek keveredésével nyelvük is keveredik, mint a sumir-akkád esetben például a szavakat is összeragasztották. Így csak a nyelv szerkezete és az ember személyével szoros kapcsolatban lévő kifejezések, mint családtagok, rokonság meghatározója maradnak meg évezredek távolságán át.

Azért a kultúrtörténész az ember kultúrájának az alapvető elemeit keresi, mint a család, rokonsági fokozat megjelölését, (a magyar a leg gazdagabb a távolra ágazó rokoni kapcsok önálló szóval való kifejezésében, mint ükapa, ángyom) a ruházat, szerszámok milyenségét: a járom

csakis a sumir-magyar formában és a gatyá, mint a nadrág elődje a tógával szemben, azonos ; a családi és földrajzi neveket, mert úgy találta, hogy ezek - akár a család kölcsönzi azt egy városnak, akár a városról marad rá - makacsul megmaradnak évezredek távolságán át. Az építési stílus, a művészi alkotások jellegzetessége, államszervezet, törvény alkotás vagy átvétel vagy annak hiánya, irodalmi műfajok művelése, a gazdasági élet milyensége és fejlettségi foka, a társadalmi berendezkedés milyensége (szabad vagy rabszolga tartó), a közlekedési eszközök fejlettsége: mindaz, amit az ember alkot azért, hogy a természetet átformálja fennmaradásának a biztosítása érdekében a kultúrtörténeti vizsgálódás tárgyát képezi.

Természetesen a legalapvetőbb kultúr tényező a vallási hagyomány: ima, köszöntési mód, szertartások, mythosok, himnuszok, zsoltárok, szent iratok és templomok. Ezek szabják meg még a családi életnek az alapjait is, a házasság milyenségét (monogámia, polygámia, csoportos együtt élés, nő-uralom, férfi-uralom) és a közerkölcs milyenségét. Nagy különbség van a vallásos és vallás nélküli, az egy Isten hitre vagy a babonára épített egyéni és társadalmi élet között.

Nagyon fontos szem előtt tartani a vizsgálatunk tárgyát képező nép kultúr földrajzat: azaz más népekhez való viszonyát, azokhoz viszonyuló kölcsönös ráhatást, azoknak milyenségét (gazdagító vagy kizsaroló voltát) és tartósságát. - Érdekes ide vonatkozó feljegyzés az, hogy a magyarok két várost hagytak Etelközben a szomszédaira, mert nem bírták ki azoknak a barbár magatartását. Az is értékes adat, hogy Attila úri ember módjára viselkedett Róma alatt is. Az előzékenység és vendégszeretet különben is általános vélemény a magyarok magatartásáról. "Rosz szomszédság török átok!"

A központi vagy a periferiális, határszéli fekvés is elhatározó fontosságú, mert a kultúrközpont hozza létre és kisugározza a kultúrát; még a határszéleken, a nagy távolságban elhalványodik, erőtlenedik és elkorcsosodik a kultúra. - Azért, ha valaki a periferiális, elkorcsosodott, primitívnek nevezett kultúrfokról akar valami fejlődési elmélet alapján a komplikáltabb központi kultúrára következtetni, csakis a majomból emberré levés problémájával találja magát szemben. A kultúrtörténelem csakis elfajzásról, az intenzitás és tisztaság csökkenéséről, lerombolásról és eltemetésről talál megbízható adatokat.

A DOLGOK SUMMAJA

pedig az, hogy

m i v e l az embertan megállapítása szerint az emberi agy és gondolkodó képesség az utóbbi hatezer év alatt nem változott;

m i v e l közvetlen a Krisztus előtti évezredek oly hatalmas alkotásokat hagytak hátra, amikkel még a mai kor embere se veheti fel a versenyt, mint például a piramisok, az alexandriai világító torony és nagy könyvtár, a Krózus szobra, az évezredes nagy templomok, a Szemirámisz függőkertje, a bél (bábel) tornyának az alapzata, stb.;

m i v e l az öntözéses földművelés és kert gazdaság, csatornákkal ellátott városok nagy jólétet és egészséges társadalmi életet hoztak létre: ahol az özvegynek és árvának a védelme a kiszákmányolás ellen még az uralkodónak is elsőrangú kötelezettsége volt;

m i v e l törvényhozásuk és igazságszolgáltatásuk oly magas nívón állt, hogy hymnust énekeltek róla s a környező népek mintául használták azokat: az lett a híres római jog alapja, a Tizparancsolat előde; és még a mai igazságszolgáltatás se hozhat másfajta döntéseket;

m i v e l használták a képirást és ők fejlesztették ki az abc-t;

m i v e l irodalmuk, verselésük sors-
döntő emberi problémákkal foglalkoztak:
mint például Gilgamesh lelki tusája a há-
ború és béke felett, a juhász és földmű-
ves vitája hasznosságuk kérdéséről, az er-
kölcsi törvények megsértése és azok bunte-
tése emberi nagyságok szereplésével...
a modern dráma és opera nivójára emeli
azokat;

m i v e l irodalmuk, verselésük magában
foglalta a mythost, legendát, balladát, a
bölcс mondásokat, a tanító gyermek és
szórakoztató tündérmeséket...gazdagnak
és fejlettnek, fantáziája és megszemélye-
sítő ereje pedig egyenesen írigylésre mélt-
ónak mondható;

m i v e l használták a hárfát és a ci-
terát, én úgy sejtem, hogy a furulyát és
más "szép hangicsáló szerszámokat" is,

- egy kiváló zenészünk várja a hangjegy-
írás felfedezését is valamelyik táblán! -
ének és zene irodalmuk is magas nívón
állott;

m i v e l uralkodóik azzal "dicsekedtek",
hogy jólétet, bőséget, gazdagságot terem-
tettek, hogy a törvényt tisztelték, tisztel-
ségesen és igazságosan uralkodtak egész
családjukkal együtt és hogy az államtudo-
mányok terén is elérték a tökéletességet

nívóját;

m i v e l vezetőiket és uralkodóikat a Mágusok alapos kiképzésben részesítették: (Plátó igénye szerint) igazi "vezetők" és nem megvásárolható, vagy a nép akaratát "követő" politikusok voltak;

m i v e l hercegeik a hasznos tudományokat hajlandók voltak megosztani más népekkel s a nemzetek közti peres ügyeket minden esetben sikerült békésen, az igazság mértéke szerint a javak kicserélésével elintézni, a mai államférfiak nívója fölé emeli őket;

m i v e l tudósaik munkája megtöltötte a híres Alexandriai könyvtárat, aminek a leégetését a modern kor egyik legnagyobb veszteségének tartunk;

m i v e l vallásos irodalmuk: imáik, történelmi feljegyzéseik, zsoltáraik, hithőseik vallástételei alapul szolgáltak mind az Ótestámentum, mind az Újtestámentum hittételeinek...

azt kell végérvényesen megállapítanunk, hogy ennek a magas műveltségű népnek a vallása sem volt semmivel sem alacsonyabb nívójú, mint kultúr-kortársaiké: mint a miénk.

Végezetül megkísérelheti egy kultúr-
történész a "néplélek" milyenségének a
felvázolását, ami a sumirok esetében va-
lahogy így fest: Erős testalkatú, - akár
Nimród "gigászi" természetét, Attila hatal-
mas erejét, akár Botond tömzsi alakját
vesszük tekintetbe - "fekete fejű"
valószínűleg napsütötte mezopotámiai föld-
művelő ember. Nagyeszű, vallást, filozófiát,
tudományt, verselést, nótázást, nehéz mun-
kát és mulatozást kedvelő nép; törvény és
rend tisztelete mindeneket felül múló; erköl-
csi érzéke kifinomult; igazság szeretete
páratlan; békességre igyekvő olyan mérték-
ben, hogy ellenségét még ajándék árán is
kibékíti. (Jézus tanácsa: békülj meg a te
ellenségeddel, amíg az úton vagy és mielőtt
ajándékozt az oltárra tennéd.) Országal-
kotó képessége a vérszerződés igazságán
és komolyságán keresztül, a jogos törvények
alkotásával (Arany bulla) és pártatlan
igazságszolgáltatásával, nagyszerű közigaz-
gatási rendszerével és alázatos uralkodói-
val minden kor népének mintául szolgálhat.
A teremtmény, gondviselő, igazgató, erejét és
hatalmát mind a természetben, mind az
ember lelkében állandóan megmutató Atya-
Úr-Istent kalaplevéve tisztelő, imádó,
dicsőítő - sokszor káromló - és állandóan
emlegető vallásossága pedig az existenci-

ális istenérzés legmagasabb formáját képviseli és a megváltói nép szerepére alkalmassá teszi.-A Názáreti Jézus a testet öltött képviselője ennek a valláshosszágnak s azért a magyaroknak sohasem kellett az ő tanítását, mint valami idegen gúnyát "felvenniök", hanem csak "élni" és tovább adni, mint hajdanában őseik tették törvényeikkel és kultúr termékeikkel.

Mind ezek képviselésében a világnak még mindig "szüksége" van a magyar jellemre.

A SZERZŐ ÖNVÉDELME

Existenciális gondolkodó lévén, nem hagyhatom ki a dolgok megértetéséből érzéseim világát se: tudás és érzelem, az egész ember együtt jár a szerzeményével.

Azzal kell kezdenem, hogy magyar mivoltomban többször megsértettek: Egy lebanoni és egy írországi nő azt kérdezte, hogy van a magyaroknak kultúrdjuk? (Ostobák! Minden népnek van kultúrája bármily kezdetleges fokon is, mert a' nélkül nem tud életben maradni.) Egy román vasgárdista pedig azt ordította felém, hogy a "Magyarok ázsiai barbárok!" (El is húztam a szája szélét!) A szerb tolvaj pedig úgy felelt írásaimra, hogy "Már ő is nyüzsög!" (Egyeduralmat akarván biztosítani magának egy kis szemétdombon.) A magyarok lengyel származású Nagytündére pedig úgy akart gúnyolódni, hogy azt kérdezte: Hát maga meg mikor változtatta magyarra a nevét? -Megjegyzését oly nagyra becsülöm, hogy idemellékelem édesapám keresztlevelét az őshazából, Madocsáról. Az ő atyja, tehát az én nagyapám nevét pedig így irták még akkor: N's Ketskeméti Ferencz és a nagyanyámét így: Boldog Éva. A keresztszülők nevel pedig: Molnár András fedlő, Tartzal Erzsébeth, Gerzsei József. A keresztelő lelkész neve is ősmagyar: Ötvös Sándor.

Azután a rokonság körében vagy a barát-ismerős körökben ilyen nevekre is emlékszem (régén volt, kis gyermek voltam még akkor, amikor hallottam őket s azóta még nem volt alkalmam visszatérni hozzájuk): Zsombó Bódog, zsidó Szintáji, Biczó István, Szilágyi Zsuzsa és sok más jóízű magyar név. (Hogy még további találgatásnak is elejét vegyem, azt is elárulom, hogy az édesanyám családi neve pedig Fekete volt, de nem swartzból fordítva!)

Igazoltatóim kedvéért még azt is ideírom, amit ugyan csak hallomásból tudok, hogy édős nagybátyám visszavezette családkunk fáját egészen az Árpád korig és azt le is írta az általa szerkesztett Kis tükör című ujságban. (Ilyesmivel azután kétség nem férhet, mert maga csinálta és nem fizetett érte ilyesmivel foglalkozó műszakértőknek.)

A legutóbb és legutolsó sértés egy ujdonsült sumirostól jött, aki imigyen érdeklődött: Hát te, kedves barátom, mióta foglalkozol a sumir kérdéssel? - Hát, kérlek szépen vagy alásan, a fentiek szerint már kisgyermek korom óta, amikor esténként Mári néni imára kulcsolta kis kezecskéimet és arra az imára tanított, hogy "Fejem felett őrző angyal". Azt pedig, hogy

az angyalok – legalább is ilyen beosztásban – sumirok voltak, Vincze Károly tudományos módon bebizonyította. Azután az imádság is, áldozat bemutatás helyett, esmeg sumir bevett szokás volt. – Táltos meséket is hallottam. Olyan emberek voltak ezek a táltosok, akik foggal a szájukban jöttek a világra és meg tudták jósolni azt, ha jókor reggel átlépi az ember a ház küszöbét, bizonyára kincset talál! A szépséges tündérekről, király kisaszonyokról, királyfiakról is sok regét hallgattam: magyar hősök voltak mind azok. A citera pengését még most is hallom a fülemben. A tojás rántotta ízével azóta csak egy kínai vendéglőben találkoztam, de a ludas (disznótoros) kásának az ízével még más konyhán nem találkoztam. – Nagyon ősi ízek ezek!

Érdekes, hogy semmiféle duhajkodásra vagy veszekedésre (bicskázásra) nem emlékszem, pedig a legények a fokosaikra akgatták a pántlikákat, amikor besorozták őket és búcsúztatta őket a falu.

Később jött a theológián a héber nyelv, Ótestámentum és ótestámentumi kortörténet, Jézus élete. A budapesti theológián azomban még nem sok szó esett a sumir eredetéről, csak Kolozsvárt, Debrecenben és Sárospatakon voltak annak némi szakértői.

Az ország szegénysége miatt nem sok tanulónak vagy tanárnak nyílt arra alkalma, hogy a British Múzeum vagy a Sorbon, vagy a Pennsylvánia Egyetem vagy az arab és zsidó múzeumok agyagtábláit tanulmányozhassák. Következés képen engem se érdekelt a dolog mind addig, amíg a Yale egyetem társadalom tudományi szakosztályán azt a megbízást nem kaptam, hogy tanulmányozzam a Bibliában említett városok terveit és életét. - Tigris, Úr, Hit, Mari; gatya, suba, járom; Ábrám, Sára, Izsák, Jakab, Mózes, Áron gyakran használt magyar nevek nagyon otthonossá tették a Tigris és az Eufrátes közét a számomra. - A városokon kívül mostmár a sumir-magyar kapcsolat izgatta a fantáziám és hatalmas irodalom tárult fel előttem a francia, orosz, angol, német, amerikai és később magyar kutatók, régészek és nyelvészek tollából. Azt olvastam, hogy a franciák mindig azt próbálták igazolni, hogy a magyarok a sumirok leszármazottai, de nagy bajuk a magyar nyelv és összehasonlítható kultúra ismeretének a hiánya. Ezt a hiányt pedig csak egy ősmagyar pótolhatja.

Csak úgy mellékesen elkezdtem az adatokat gyűjteni, amint rábukkantam azokra. Hamarosan megérlelődött bennem az a hipotézis, hogy a keresztyénség nem más, mint egy sumir renaissance, olyan mint amit

Az akkád és a perzsa kisalyátítások esetében láttam. Úgy éreztem, hogy Dánielen és a nagy prófétákon át jutott az el Jeruzsálembe, amiben van is valami igazság, de későbbi adatok szerint a kanaánitákon és az arameusokon keresztül már jóval előbb megtermékenyítette a héber vallásos életet. Az adoptálás, a testhez igazítás azomban oly messze menőleg elferdítette a lényegét, hogy ellenhatásnak kellett jönnie a komoly lelkiismerettel rendelkező próféták és a környező népek részéről. Jött is.

Ézsaiás lehetett a leg szorosabb kapcsolatban a sumir hagyományokkal. Tanítványainak egy csoportja, valószínűleg azért, mert az Ézsaiás által jósolt szenvedő Messiás fogalmát nem lehetett össze egyeztetni a vas vesszővel visszatérő Messiás elgondolásával, kénytelen volt elhagyni Jeruzsálemet, a vallási központot és Kr.e. 300 körül meg alapították a Holt tenger mellett a Qumrán kolostori rendet. Ézsaiás írásait tanulmányozták és prófétálással foglalkoztak. Jézus idejében már ötezren voltak elterjedve az egész Palesztína területén, mint egy titkos társaság. Az Igazságosság tanítója a tragikus hősrük. Meglehet, (ez még csak sejtés) hogy az Ősmátét ők írták és Jézus azt tanította és élte. Így lett az Ige testté és így látták fényleni az Ő világosságát.

Az eszmetörténeti folytonosság ezzel eléggé igazoltnak látszik. Eszmék harcáról lévén szó, Jézus testi rokon-sága nem sokat számít. Vannak azonban olyan gondolkodók is, akiket ez is érdekel messiási mivoltának az elfogad-hatósága miatt. -Tény az, hogy a kana-aniták sumirok voltak és ők alapították Jeruzsálemet is. Ezek Jézus idejében a Samaritánusok voltak. Az ellentét köz-tük és a héberek között még oly éles volt, hogy zsidónak nem volt tanácsos a területükre lépni, de Jézus bátran jár közöttük és az Irgalmas Samaritánus és a samáriai nő eseteiben nagyon komoly sumir gondolkodást ábrázol.

Az arámokhoz való viszonya is nagyon érdekes. Jézus a keresztfán, a halála előtti pillanatban arám nyelven kiált fel: Éli, Éli lamma sabaktáni? Ezt a nyelvészek mindmáig így fordítják: Én Istenem, én Istenem, miért hagytál el engem? Theológusok ezt az értelme-zést mindig kényelmetlennek érezték, mert ellentétben van az Isten jóságá-val: Isten nem hagyhat el senkit, de kü-lönösképp nem a Fiát. Ehhez hasonló hely-telen fordítás a Mi Atyánkban az a kitétel, hogy "ne vígy minket a kísértés-be!" A jó Isten, a minden tudó Isten

nem vihet senkit se a kísértésbe talán azért, hogy megtudja az illető hozzá való hűségét vagy hogy gyengesége miatt elveszítse.

Az arám nyelvű Biblia manapság megadta a helyes értelmezést, ami szöveg és értelem hű; Én Istenem, én Istenem így dicsőítesz meg engem; és ne engedj minket a kísértésbe! - Ujra hivatkoznunk kell a kultúrtörténet szabályára, hogy az értelmes olvasás a helyes. Ez a szöveg tehát az arám (sumir rokon) hagyománynak adja az elsőséget a héberrel szemben.

Az is érdekes lélektani megállapítás, hogy az ember halála előtt anyanyelvén beszél! - További fontos érvek: Jézus nagyon nem-zsidó módra viselkedett. A gyűlölt és megvetett vámszedőkkel volt barátságban és az ő asztaluknál evett; az előkelő hébereket, a farizeusokat és az írástudókat pedig a sirgödrök utálatosságaihoz hasonlítja. Ennél mélyebb megvetést és lenézést nem igen tudunk elképzelni!

Végezetül pedig abban a korban, amikor a rómaiak oly sok zsidót feszítettek meg, hogy nem volt elég fa erre a célra, nem igen gondolható el, hogy még ők is fára függessenek egy maguk közül valót! Máskülömben az egyszerű zsidók még ma is fatyúnak nevezik Jézust. Se fajilag, se esz-

meileg nem illett közéjük. Teljes ellentétben volt a héber hagyományokkal: Megmondattott a régieknek, hogy fogat-fogért, én pedig azt mondom neketek, hogy szeressétek még ellenségeiteket is! - Gilgamesh, a Békesség Fejedelme, az Igasságosság Tanítója, aki az Istent atyjának nevezi, aki az Atya akaratát mindhalálíg követi s aki bölcs tanításával a népet bűneitől megmenti. A szenvedő MESSIÁS.

186. sz.
1931.

Harasághóti családjának: helyegymentes.

KIVONAT

A másodikai információs hivatalban: egyház keresztelési anyakönyvéből.

Kötet: VII.

Lap: 84.

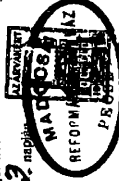
Ezen nyelvkönyvben lehetett: eskü.

Folytatás	Ezen az anyagra		A megkeresettnek				Szülő neve, állása és állapota	Lakóhely a házszámmal	Keresztanyak és anyak neve, állapota	Keresztelő felkász neve	Jegyzet
	1. sorozat	2. sorozat	fi	nő	név	név					
20.	1867	1867	1	1	1	1	24. Hecské - meté. Kente Baldog Erő	182.	182.	182.	-

Hogy ezen vonat anyakönyvi eredeti cikke szülői szöveg az ezzel saját nevem aláírásával s az egyház pecsétjével bizonyítottam.

Kelt: 1867. évi 1. - ik év

Harasághóti családjának: helyegymentes.

Steintgureiner flaschehaltenden Göttin
Aus Mari, Aleppo, Museum

